

О Б Щ И Н А Ш У М Е Н

9700 гр. Шумен, бул. "Славянски" № 17, тел./факс: 054/800400

e-mail: mayor@shumen.bg, <http://www.shumen.bg>

ISO 9001 ISO 14001 OHSAS

УТВЪРЖДАВАМ:

КМЕТ НА ОБЩИНА ШУМЕН

ЛЮБОМИР ХРИСТОВ

П Л А Н

ЗА ЗАЩИТА ПРИ БЕДСТВИЯ НА ОБЩИНА ШУМЕН

2020г

СЪДЪРЖАНИЕ	стр.
Документи за съгласуване и приемане на плана	4
История на разпространените екземпляри от плана	5
История на направените промени в плана	6
Използвани съкращения	7
Раздел I. ВЪВЕДЕНИЕ	
1. Цел на плана	9
2. Описание на плана	9
3. Аудитория, за която е предназначен Общинския план за защита при бедствия	10
4. Описание на структурите на ОБПЗБ	10
5. Връзка между ОБПЗБ и другите планиращи документи, касаещи защитата при бедствие	11
6. Процес на разработване, съгласуване и актуализиране на ОБПЗБ	12
Раздел II. ПРОФИЛ НА РИСКА	
1. Цел и основни компоненти на раздел „Профил на риска”	12
1.1. Оисание на природната, социалната и икономическата среда и инфраструктурата в Община Шумен	12
1.2. Рискове характерни за общината и области на вредни последствия	32
1.3. Описание на рисковете на територията на Община Шумен и области на вредните последствия	34
1.4. Анализ на вредните последствия	59
Раздел III. ПРЕВЕНЦИЯ	
1. За всички идентифицирани рискове	63
2. Речни наводнения	65
3. Земетресения	67
4. Ядрена или радиационна авария	68
5. Горски пожари	69
6. Разрушаване на язовирна стена	70
7. Промислена авария с отделяне на опасни вещества и материали	71
Раздел IV. ГОТОВНОСТ	
1.	Ц
ел и основни компоненти на раздел „Готовносвт”	72
2. Текущи нива на готовност на съставните части на ЕСС и готовността на населаението, въз основа получените резултати за „Готовност” в раздел II „Профил на риска”	74
3. Мерки за готовност, свързани с поддържането и подобряването на готовността, включващи планиране, обучение и тренировки	74
Раздел V. РЕАГИРАНЕ	
1. Основи нива на реагиране	77
2. Ред за активиране на ПЗБ и на щаба занеговото изпълнение	78
3. Описание на функциите на щаба за изпълнение на ПЗБ, оперативните центрове и тяхната роля	79

4. Връзки между структурите за спешно реагиране и другите съставни части на ЕСС и съответните оперативни процедури и редът за взаимодействие 85

5. Средства и ресурси, необходими за изпълнение на дейностите

6. Ред за осъществяване на наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване при различни опасности.

Раздел VI. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ

1. Цел на раздела

2. Структура и управление на процеса по възстановяване и подпомагане

2.1. Оценки на првоначалните нужди и щетите

2.2. Организация на дейностите по възстановяване и подпомагане

2.3. Функции и отговорности при възстановяване и подпомагане

2.4. Финансово осигуряване

Раздел VII. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

1. Цел и основни компоненти на раздел „Мониторинг и оценка

1.1. Цел

1.2. Основни компоненти на раздела

1.2.1. Принципи и критерии за мониторинг

1.2.2. Процеса на мониторинг и оценка на ОБПЗБ за изпълнението на функциите, дейностите и задачите, възложени с него

1.2.3. Процес за актуализация и преразглеждане на ОБПЗБ, включително за поддържане на актуални процедури и спусъци с ресурси

Раздел VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ ИЗПОЛЗВАНИ ДОКУМЕНТИ

ЛИСТ ЗА СЪГЛАСУВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ПЛАНА

ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ ШУМЕН

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ КЪМ
ОБЛАСТ ШУМЕН**

<p>Професор СТЕФАН ЖЕЛЕВ</p>	<p>..... .....</p> <p><i>/подпис , печат и дата/</i></p>
----------------------------------	--

ИСТОРИЯ НА РАЗПРОСТРАНЕНИТЕ ЕКЗЕМПЛЯРИ ОТ ПЛАНА

ПРЕДОСТАВЕНИ ЕКЗЕМПЛЯРИ:

Екземпляр №	Организация/структура	Представител	Подпис
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			

ИСТОРИЯ НА НАПРАВЕНИТЕ ПРОМЕНИ В ПЛАНА

Промените в плана се извършват от лицето определено за координатор на ОБПЗБ - (ДЛЪЖНОСТНО ЛИЦЕ и представителите (точки за контакт) на съответните структури на ЕСС на които е предоставен екземпляр от плана. За отразяването на направени промени във всичките екземпляри на ОПЗБ, определеното длъжностно лице от съответната структура на ЕСС извършила промяната, размножава страниците с промени заедно с таблицата "История на промените" и ги изпраща на координатора и точките за контакт на останалите структури на ЕСС, които подменят съответните страници в техните екземпляри от плана.

ИСТОРИЯ НА ПРОМЕНОТЕ:

Промяна №	Дата	Променена част, страница/и	Дата на изпращане	От кого е изпратена

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АД – Акционерно дружество
АЕЦ – Атомна електроцентрала
АМ – Автомагистрала
АЯР – Агенция за ядрено регулиране
БВП - Брутен вътрешен продукт
БДЗБР – Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“
БЧК – Български червен кръст
ВЕЦ – Водноелектрическа централа
ВиК – Водоснабдяване и канализация
ГДПБЗН – Главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението”
ГРС - Газоразпределителна станция
ДПРАО – Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“
ДФ – Доброволно формиране
ЕАД – Еднолично акционерно дружество
ЕЕНСП – Единен европейски номер за спешни повикания
ЕООД – Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕСС – Единна спасителна система
ЕТ – Едноличен търговец
ЗБИЯЕ - Закона за безопасно използване на ядрената енергия
ЗЗБ - Закон за защита при бедствия
ЗИДЗЗБ – Закон за изменение и допълнение на закон за защита при бедствия
ЗООС – Закон за опазване на околната среда
ЗУТ – Закон за устройство на територията
ИЙЛ – Източници на йонизиращи лъчения
ИСЗ – Индивидуални средства за защита
МКВП – Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане
МО – Министерство на отбраната
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МПС – Моторно превозно средство
МС – Министерски съвет
МТО – Материално техническо осигуряване
МШК – Медведев-Шпонхойер-Карник
НИМХ – Национален институт по метеорологиям и хидрология
НКЖИ – Национална компания железопътна инфраструктура
НСИ – Национален статистически институт
НСНРБ - Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия
НСРПО - Националната система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия
ОА – Областна Администрация
ОДБХ – Областна дирекция по безопасност на храните
ОДМВР – Областна дирекция на Министерството на вътрешните работи
ОДСП – Областна дирекция „Социално подпомагане“
ООД - Дружество с ограничена отговорност
ОПЗБ - Областен план за защита при бедствия

ОПУ – Областно пътно управление
ОСЗ – Областна служба по земеделие
ОСНРБ - Областен съвет за намаляване на риска от бедствия
ОЦ – Оперативен център
ПЗБ - План за защита при бедствия
ПП – Природен парк
ПСПВ – Пречиствателна станция за питейни води
РДГ – Регионална дирекция по горите
РДПБЗН – Регионална дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението”
РЗИ – Регионална здравна инспекция
РИОСВ – Регионална инспекция по околната среда и водите
РО – Ръководител на операциите
РПМ - Републиканската пътна мрежа
РУО – Регионално управление на образование
РЦСМП – Регионален център за спешна медицинска помощ
СМП – Спешна медицинска помощ
СНРБ - Съвет за намаляване на риска от бедствия
СОП – Стандартна оперативна процедура
ТЕЦ – Топлоелектрическа централа
УКВ – Ултракъси вълни
ФПЧ - Фини прахови частици
ХС – Хлораторна станция
ЦСМП - Център за спешна медицинска помощ
Ч – Официалното време в Република България, в което е възникнала криза, бедствие или извънредна ситуация, изискващи въвеждане на настоящия план.
ЮЛ – Юридически лица

Раздел I.

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Цел на плана.

Общата цел на настоящия План за защита при бедствия (ПЗБ) е насочена към предоставянето на възможност за ефикасно и ефективно управление на опасностите и рисковете, което изисква координиран подход. ПЗБ определя стратегическата насока в съответствие с Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия (НСНРБ), осигурявайки рамката за непрекъснато подобряване на защитата при бедствия.

ПЗБ има следните цели:

1.1. Осигуряване на ефективно и ефикасно управление на риска от бедствия чрез партньорство и по-добра координация. Укрепване на връзките и взаимодействието между институциите, ведомствата, организациите и др. участващи в защитата при бедствия на територията на общината.

1.2. Намаляване на рисковете от природни и причинени от човека опасности по разходо-ефективен начин.

1.3. Свеждане до минимум неблагоприятното въздействие на опасностите върху човешкия живот, социалната и икономическата структура на общности, инфраструктура, собственост и природната среда. Демонстриране на ангажираност на компетентните местни власти, териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги, юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия на територията на Община Шумен, за постигане на по-ефективна защита при бедствия.

1.4. Създаване на способности за реагиране и възстановяване от природни и технологични бедствия. Насърчаване на съвместното планиране и действия за защита при бедствия между отделните институции/ведомства и общности.

2. Описание на географския район.

Община Шумен е разположена в централната част на Североизточна България и заема площ от 652 300 дка. На север тя граничи с община Хитрино, на североизток – с общините Каспичан и Нови Пазар, на югоизток – с община Провадия, на юг – с общините Смядово и Велики Преслав, и на запад – с община Търговище. Територията на общината се отличава с плодородна земя и живописни местности, с благоприятно географско положение, което е предопределило преминаването през нейната територия на важни транспортни магистрали. Град Шумен е административен център на Шуменска област. Географските му координати са: 26 градуса и 55 минути източна дължина и 43 градуса и 17 минути северна ширина. Градът отстои на 361 км от София, на около 100

км от морските пристанища Варна и Бургас и на 100 км средно от двете дунавски пристанища Русе и Силистра.

Карта 1. Териториални административни граници на Община Шумен.

3. Аудитория, за която е предназначен Общинския план за защита при бедствия (ОПЗБ):

- 3.1. Членовете на Общинския съвет за намаляване на риска от бедствия;
- 3.2. Членовете на Общинския щаб за изпълнение на Общинския план за защита при бедствия;
- 3.3. Частите на Единната спасителна система;
- 3.4. Населението на Община Шумен – информирани и запознати с опасностите и рисковете, които ги застрашават.

4. Описание на структурата на ОПЗБ

ОПЗБ е разработен на основание и в изпълнение на чл. 9 от Закона за защита при бедствия и при спазване на изискванията на издадените от Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет „Указания за разработването и готовността за изпълнението на плановете за защита при бедствия“.

Планът е разработен с обхват и съдържание съгласно представената в т. 4.1 структура.

Плановете за конкретни специфични опасности (за наводнение, земетресение, ядрена или радиационна авария по чл. 9, ал. 2 ЗЗБ, външните аварийни планове по чл. 108, ал. 1 ЗООС) и други помощни планове са изготвени като отделни части към ПЗБ в раздел ПРИЛОЖЕНИЯ.

4.1. Структура и съдържание на Областния план за защита при бедствия:

- Заглавна страница
- Съдържание
- Документи за съгласуване и приемане на плана
- История на разпространените екземпляри от плана
- История на направените промени в плана
- Раздел I. Въведение
- Раздел II. Профил на риска
- Раздел III. Превенция
- Раздел IV. Готовност
- Раздел V. Реагиране
- Раздел VI. Възстановяване и подпомагане
- Раздел VII. Мониторинг и оценка
- Раздел VIII. Приложения

5. Връзка между ОбПЗБ и другите планиращи документи, касаещи защитата при бедствия.

За изпълнение на целите на Националната програма за намаляване на риска от бедствия и във връзка с намаляване на рисковете, определени с настоящия план се разработва програма за намаляване на риска от бедствия.

Общинският ПЗБ включва изпълнение на задачите, произтичащи от областния ПЗБ.

Общинският ПЗБ е свързан с плановете за защита при бедствия на общините Смядово, В.Преслав и Н.Пазар.

Органите на централната изпълнителна власт и съставните части на единната спасителна система разработват планове за защита при бедствия за изпълнение на задачите, произтичащи от Националния план за защита при бедствия и плановете на областно и общинско ниво.

Разработването на планове за защита при бедствия и програми за намаляване на риска от бедствия, и осигуряването на свързаност между тях ще позволи изпълнението на целите на Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия.

6. Процес на разработване, съгласуване и актуализиране на ОбПЗБ.

ОбПЗБ се разработва, съгласува и приема по реда на ЗЗБ (чл. 9, ал. 10 и ал. 11 ЗЗБ).

Общинският план за защита при бедствия се разработва от Общинския съвет за намаляване на риска от бедствия (ОбСНРБ) към Община Шумен и се приема от общинския съвет.

Планът за защита при бедствия се преразглежда и актуализира най-малко веднъж на 5 години, след всяко въвеждане, както и при промяна на нормативната уредба, свързана с изпълнението му (чл. 9, ал. 14 ЗЗБ).

Предвидена е законова възможност за преразглеждане на ОбПЗБ по всяко време от ОбСНРБ (чл. 9, ал. 16 ЗЗБ), като при необходимост могат да бъдат изменени, допълнени, отменени или заменени по съответния ред.

Прегледът на ОбПЗБ може и да не доведе до изменение, допълнение, отмяна или замяна на плана.

Раздел II. ПРОФИЛ НА РИСКА

В този раздел са описани и анализирани рисковете, свързани с опасностите, като се определят приоритети за управление на риска, свързани с региона – Община Шумен.

1. Цел и основни компоненти на раздел „Профил на риска“

Целта на раздела е да характеризира средата на риска и да предостави основа за приоритизиране на ресурсите и усилията в планирането на защитата при бедствия, основано на управлението на риска.

1.1. Описание на природната, социалната и икономическата среда и инфраструктурата в Община Шумен.

1.1.1. Природна среда.

Община Шумен се намира в североизточната част на страната и е част от североизточния регион за планиране, който включва освен останалите 9 /девет/ общини на Шуменска област и всички общини от съседните области: Варна, Добрич, Силистра, Разград и Търговище. Община Шумен е разположена в централната част на областта на около 43 градуса и 16 минути северна ширина и 27 градуса и 53 минути източна дължина. Общинския център /гр. Шумен/ се намира на около 90 км., западно от черноморското крайбрежие и на 95 км. южно от р. Дунав и е с площ 652 м². На север граничи с община Хитрино, на запад с Търговищка област, на юг с общините Велики Преслав и Смядово и на изток с общините Нови Пазар и Каспичан.

В общината има 30 /тридесет/ населени места, от които:

- гр. Шумен с 3 /три/ – /Дивдядово, Мътница и Макак/;
- едно съставно село – Костена река към Овчарово;
- и 24 кметства: Белокопитово, Благово, Васил Друмев, Велино, Ветрище, Вехтово, Градище, Друмево, Дибич, Ил. Р. Блъсков, Ивански, Кладенец, Коньовец, Лозево, Мадара, Мараш, Новосел, Панайот Волон, Радко Димитриево, Салманово, Средня, Струйно, Царев брод и Черенча.

Описание на релефа – характер на терена

Общината е разположена в южната част на Дунавската равнина. В геоложко отношение територията на общината се намира върху Мизийската плоча, която се отличава с плоско наслоен релеф. Преобладаващи наклони са малки /5-7 градуса/, по склоновете на възвишенията нарастват, а в котловините има участъци с наклон 1 градус.

Като част от Дунавската равнина районът има платово – платформен геоложки строеж. основата е изградена от нагънати палеозойски метаморфни скали. върху тях са разположени седиментни скали с мезозойска и неозойска възраст, а върху тях е развита лъсцова покривка. Лъсът се отличава с голяма поръзност и вертикална цепителност, която е предпоставка за образуване на отвесни стени и свличания. Шуменското плато е карстово и изградено от варовици, пясъчници и мергели. В общината преобладават черноземни почви типични и карбонатни върху мергелна основа, а на платата и пред планината разновидности на сиви горски почви.

Хидрография

Речната мрежа на територията на община Шумен е формирана основно от два речни басейна – на р. Камчия и р. Провадийска.

Общата дължина на речната мрежа е около 450 км, от която 105 км преминават през границите на населените места и 345 км извън тях.

Басейн на р. Камчия:

Дължината на р. Камчия от яз. “Тича” до границата с област Варна е около 437 км със среден наклон 2.9 ‰. Водосборът ѝ на територията на областта е около 1700 км². Характеризира се с добра залесеност – около 49 %, основно нискостеблени гори. Най-слабо залесен е основният ѝ приток – р. Врана, около 23%.

Въпреки множеството притоци (18 на брой) гъстотата на речната ѝ мрежа е твърде ниска – 0.7 км/км². Към нейния басейн могат да се причислят и около 21 км реки вливащи се в язовир “Тича”. Основни притоци са реките Врана, Драгоевска и Брестова.

Голяма част от р. Камчия е коригирана (от границата с област Варна до с. Мараш, община Шумен). Максималната проводимост на коригирания участък (около 30 км) е 400 м³/с. Напълно или частично са коригирани и голяма част от притоците и.

Оттокът на реката в горното и течение (от яз. ”Тича” до вливането на р. Врана) се диктува почти изцяло от яз. “Тича”. В периоди на високи води язовира с ретензионното си действие, практически измества с 5-20 денонощия върха на високата вълна по основната река и тези на притоците ѝ. Високи води в речния басейн се формират основно при дъждове с голяма интензивност и продължителност.

Основния приток р. Врана е със сравнително равномерен отток в рамките на хидроложка година. Реката е коригирана в участък с дължина около 13 км (от границата с област Търговище до пресичане на ж.п. линията Шумен-Велики Преслав). Максималната проводимост на коригирания участък е 200 м³/с. По течението на р. Врана няма изградени язовири и по тази причина при дъждове с голяма интензивност и продължителност се формират високи води, които в дадени моменти надвишават проектната проводимост на корекцията и предизвикват заливане основно на земеделски земи.

По малките притоци са концентрирани основно в югоизточната част на областта. Характеризират се с голям наклон на водосборната си област,

което обуславя и бързо формиране на високи води при дъждове с голяма интензивност.

Басейн на река Провадийска:

Река Провадийска води началото си от хълмиста местност на 2 км над с. Добри Войников. В началото си се нарича р. Каменица. След вливането на р. Мадарска, преди гр. Каспичан се нарича Каспичанска, а след вливането на р. Крива, след гр. Каспичан се нарича Провадийска.

В целия водосбор на другия приток р. Мадарска има изградени множество малки язовири, които с ретензионното си действие нарушават оттока и значително пречупват върха на високата вълна. Реката е коригирана от кв. Мътница до гр. Каспичан (около 14 км).

1.1.2. Климатична характеристика на община Шумен

Общината се намира в умерено-континенталната климатична област, като този климат е най-добре изразен в централната част на района.

През зимата от север и североизток със силни ветрове нахлуват студени континентални въздушни маси. Зимата е студена със средна януарска температура минус 1.4°, най-ниската измерена минимална температура е минус 27.4° през 1942 год. Лятото е горещо - най-топъл е юли със средномесечна температура 22.0°, най-високата измерена температура е 41.6° през 2007 год..

В топлинно отношение в северната част на района е по-студено през зимата и по-топло през лятото, в сравнение с централната част. Дневният ход на температурите се различава от този в Шумен с 0.2-0.3°, в повече в южните райони и в по-малко за северните. Средната годишна температура е 11.0°. Продължителността на слънчевото греене е около 22 часа, като най-голямо е през юли, а най-малко през януари 66 часа.

Температури в община Шумен.

Температурният режим на въздуха се формира под влияние на основните климатообразуващи фактори – слънчева радиация, атмосферна циркулация и постилаща повърхност-форма, изложение на терена, надморска височина – с увеличение на височината, температурата бързо намалява. Вертикалният температурен градиент е най-голям през летните месеци, когато температурния контраст между низините и върховете е най-силно изразен и расте с височината.

Денонощния ход на температурата на въздуха представлява приблизително синусоида с минимум в часовете преди изгрев слънце 7-8 часа или 4-5 часа и максимум след обяд.

СРЕДНА МЕСЕЧНА И ГОДИШНА ТЕМПЕРАТУРИ НА ВЪЗДУХА Шумен и Царев брод (норми) (Фиг. 1 и 2)

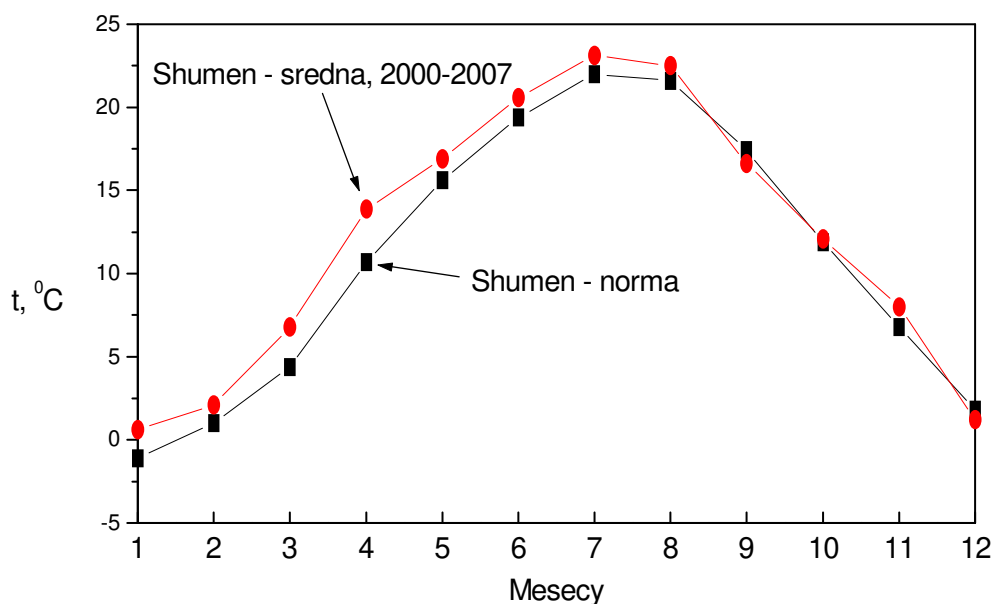
Ст-я	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Шумен	- 1.1	1.0	4.4	10.7	15.6	19.4	22.0	21.6	17.4	11.9	6.8	1.8	11.0
Царев	-	0.8	4.2	10.4	15.5	19.2	21.5	21.4	17.4	12.1	7.0	1.7	10.8

брод	1.1												
Шумен 2000-2007	0.6	2.1	6.8	13.9	16.9	20.6	23.1	22.5	16.6	12.1	8.0	1.2	11.7

Абсолютните максимални температури са свързани обикновено с аномалии на времето обхващащи значителни територии.

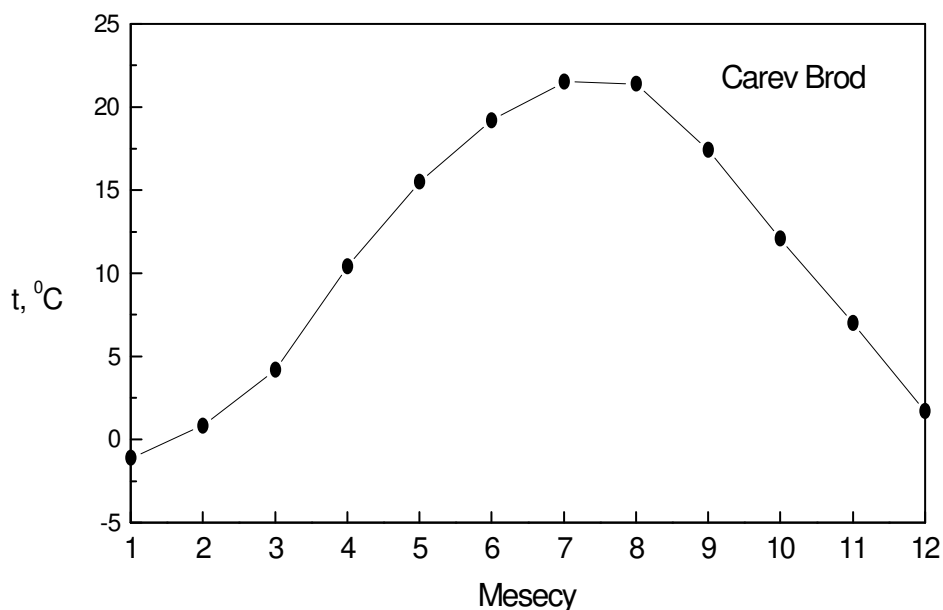
МЕСЕЧНА И ГОДИШНА АБСОЛЮТНА МАКС ТЕМПЕРАТУРА/Шумен/

Ст-я	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год
Шумен	20 .0	22. 2	31. 4	32. 7	35. 6	38. 1	41. 6	40. 9	37. 0	35. 0	28. 2	20. 8	41. 6

Фиг.1. СРЕДНА МЕСЕЧНА И ГОДИШНА ТЕМПЕРАТУРИ НА ВЪЗДУХА ЗА ШУМЕН (норми)

Сравнени със средните месечни и годишната температура през 2000-2007год.

Фиг.2. СРЕДНА МЕСЕЧНА И ГОДИШНА ТЕМПЕРАТУРИ НА ВЪЗДУХА ЗА ЦАРЕВ БРОД (норми)

Абсолютната максимална температура в Шумен е измерена през юли 2007 год.

Беше коригиран абсолютния максимум от 100 год./1906-2006 год./

Максималната температура се влияе по-малко от формата на релефа, отколкото средноденонощна, тъй като тя се случва след обяд /13-15 часа/, когато турбулентния въздухообмен е най-голям.

Абсолютните минимални температури се получават обикновено след нахлуване на студен арктичен въздух, който в условията на антициклон силно изстива в приземните части.

МЕСЕЧНА И ГОДИШНА АБСОЛЮТНА МИНИМАЛНА ТЕМПЕРАТУРА /Шумен/

Ст-я	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Шумен	-	-	-	-	-	4.4	6.4	7.3	0.5	-	-	-	-
	27.4	24.3	18.5	6.6	0.6					5.8	13.8	20.5	27.4

Абсолютната минимална температура в Шумен е измерена през януари 1942 год. - минус 27.4° и за 100 годишен период не е коригирана.

Валежи в община Шумен.

Освен по територия валежните количества са неравномерно разпределени и през годината, като най-валежен е месец ЮНИ с месечна норма 80 л/м², най-малко валежен е СЕПТЕМВРИ 32 л/м². Най-големи по количества са годишните валежи в предпланинските станции между 700-800 л/м², най-малки в североизточната част 500-600 л/м².

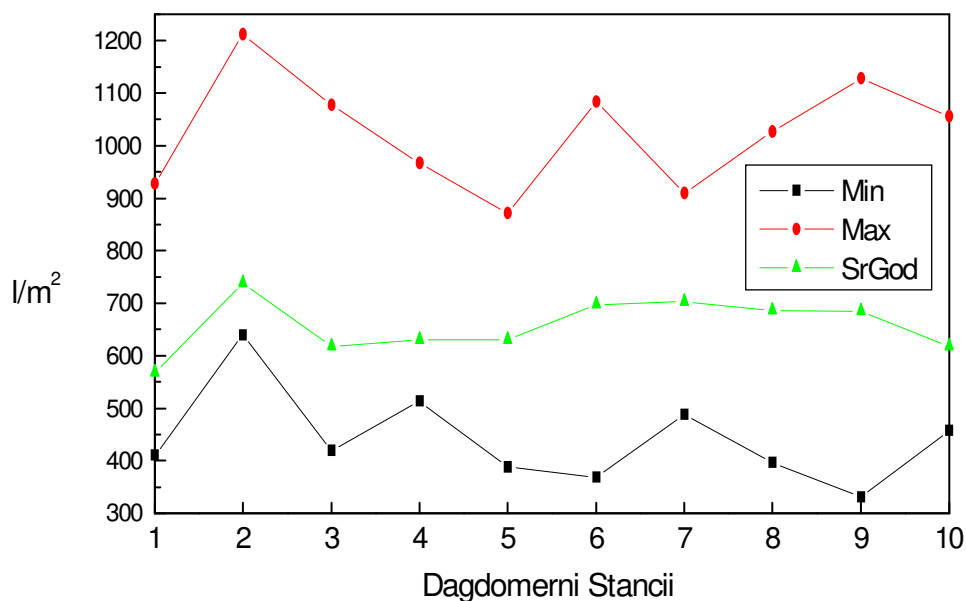

ВАЛЕЖИ ЗА ОБЩИНАТА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ /7 ГОДИНИ/ в мм или л/м². (Фиг. 3.)

№	Година	2000min	2002	2003	2004	2005max	2006	2007	Ср.год.
1	Ц БРОД	410	661	567	597	928	518	495	568
2	ШУМЕН	458	742	635	625	1056	525	564	618

През последните 7 години най-валежна е 2005 година с годишна сума на валежите в областта - от 928 до 1056 л/м², което на места е до пъти по-вече от годишната норма.

Най-суха е 2000 година с валежни суми от 410 до 458 л/м².

Фиг. 3. ВАЛЕЖИ ЗА ОБЩИНАТА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 7 ГОДИНИ в л./кв. м.

МЕСЕЧНА И СЕЗОННА СУМА НА ВАЛЕЖИТЕ В Ст-я ШУМЕН (норми)

Ст-я	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Шумен	39	38	36	53	65	78	57	45	32	44	53	57

СЕЗОННА И ГОДИШНА СУМА НА ВАЛЕЖИТЕ ЗА ШУМЕН (норми)

СТАНЦИЯ	ЗИМА	ПРОЛЕТ	ЛЯТО	ЕСЕН	ГОДИШНА
ШУМЕН	134 л кв м	154 л кв м	180 л кв м	129 л кв м	598 л кв м

Статистическите данни показват, че годишната сума на валежите е около 600 л кв./м. Изключения прави 2005 година с годишна сума 2 пъти по-голяма от посочената.

СРЕДНАМЕСЕЧНА И ГОДИШНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ на валежите в часове

Ст	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год
Шумен	91	84	77	58	49	34	24	20	29	42	70	78	656ч

СРЕДЕН МЕСЕЧЕН И ГОДИШЕН БРОЙ НА ДНИ С ВАЛЕЖ

СТ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ГОД
/0.1мм	10.3	9.5	9.5	9.9	12.4	10.7	7.8	6.2	5.6	7.1	9.4	10.2	108.6
/1.0мм	7.1	6.7	6.7	7.3	9.0	8.3	6.1	4.8	4.2	5.4	6.6	7.2	59.5
/5.0мм	2.5	2.6	2.4	3.4	4.0	4.1	3.4	2.3	2.0	2.6	2.9	3.6	35.8
/10.0мм	1.1	1.0	1.0	1.7	2.0	2.4	1.9	1.4	1.0	1.6	1.8	1.8	18.7
/15.0мм	0.5	0.5	0.4	0.8	1.4	1.8	1.4	1.2	0.9	0.6	1.3	0.9	12.3
/25.0мм	0.0	0.0	0.0	0.3	0.3	0.7	0.4	0.4	0.2	0.3	0.4	0.4	3.4

В Я Т Ъ Р в Община Шумен/статистически данни/

Общината е разположена в умерените ширини, ветровия режим се формира под влияние на особеностите на атмосферната циркулация над тях. Посоката и скоростта на вятъра се определя от постоянния характер на действие на баричните центрове, които стационарират в северните части на Атлантическия океан и сезонния характер на тези над Средиземно море и Евроазиатския субконтинент, почти през цялата година преобладава западно- източния пренос на въздушни маси. Под влияние на орографията режимът на приземния вятър значително се изменя.

МЕСЕЧНА И ГОДИШНА СКОРОСТ НА ВЯТЪРА В М/С

СТ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ГОД
Шумен	3.0	3.3	3.1	2.6	2.3	2.0	2.0	2.0	1.9	2.2	2.4	2.4	2.4
Ц брод	3.0	2.9	2.6	2.5	2.2	1.6	1.7	1.6	1.3	1.5	2.2	2.4	2.1

СРЕДНА СКОРОСТ на ВЯТЪРА ПО ПОСОКИ М/С за Шумен

Посоки	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	4.5	4.6	4.9	4.2	4.0	3.9	3.6	3.4	3.9	3.8	4.3	4.4
NE	3.7	3.8	4.4	3.7	3.5	3.3	3.2	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5
E	2.5	3.0	3.4	3.3	3.4	2.6	2.4	2.6	2.6	2.9	3.1	2.4
SE	2.6	3.2	3.4	3.5	3.7	2.6	2.4	2.5	2.6	3.0	3.0	2.9
S	3.2	4.1	3.8	3.7	3.1	2.5	2.7	2.6	2.5	3.2	3.2	4.0
SW	4.1	4.7	4.7	4.4	4.0	3.8	3.9	4.2	3.5	4.0	4.1	4.0
W	6.3	7.4	6.4	6.2	5.6	5.6	5.9	5.4	5.4	5.3	6.0	5.7
NW	4.7	5.9	4.9	4.9	4.2	5.0	4.4	4.2	4.7	4.2	4.6	4.2

ЧЕСТОТА НА ВЯТЪРА ПО ПОСОКИ % И ТИХО %

Пос ока	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ГОД
N	18. 7	16. 9	16. 6	12. 8	13. 8	14. 7	16. 6	12. 7	16. 8	15. 3	15. 3	18. 7	15.7
NE	10.	11.	12.	11.	11.	9.9	10.	12.	13.	15.	12.	10.	11.8

	3	5	9	1	1		3	1	3	3	9	4	
E	6.0	6.4	9.7	10.0	9.6	9.2	8.1	11.0	9.8	8.6	8.5	5.9	8.6
SE	7.7	8.5	12.3	17.5	18.0	15.1	12.2	14.7	13.0	10.0	12.7	8.8	12.5
S	8.7	9.0	8.9	12.9	13.0	12.0	9.4	9.9	11.8	11.2	12.8	9.5	10.8
SW	7.9	8.4	7.5	8.0	7.7	9.4	9.0	7.3	8.0	9.8	7.7	8.4	8.3
W	23.5	23.8	18.7	15.8	14.8	18.8	19.7	18.8	14.3	16.7	16.9	21.3	18.6
NW	17.3	15.6	13.4	11.7	11.9	10.7	14.8	13.5	13.1	13.2	13.4	17.0	13.8
ТН О	27.4	25.5	24.7	29.1	29.0	32.8	32.5	34.0	36.2	37.6	30.5	32.8	31.0

Община Шумен се намира в умереноконтиненталната климатична област и в нея се случват следните опасни метеорологични явления:

*Силен вятър - вятър със скорост над 14 м/с, разрушителната му сила е голяма когато той е ураганен със скорост над 30 м/с този вятър е по-характерен за планинските части на страната. През общината преминават силни ветрове през преходните сезони, при нахлуванията на студени въздушни маси през зимата, а през лятото при мощна купеста дъждовна облачност се създават условия за така наречени силен вятър “шквал”, вятър който задухва изведнъж за кратко време и има скорост до 20-24 м/с. – той е рядко явления .

В общината вятърът се измерва инструментално само в ст. Шумен и ст. Царев брод.

*Суховеи - метеорологично явление характерно с голяма сухост на въздуха под 50 %. Тези условия на относително горещ и беден на влага въздух, съпроводен със засилен вятър, водят до бързо изсушаване на почвата и се отразява върху развитието на земеделските култури. Влажността на въздуха достига в обедните часове до 10 - 15 %.

*Градушки - по правило на територията на общината градушка пада през топлата част на годината в следобедните до по-късните вечерни часове. Облачността има голямо вертикално развитие при градообразуващите процеси придобива оловно сив цвят и при приближаване се чува специфичен шум. Това опасно метеорологично явление се случва по-рядко в преходните сезони на годината при срещу на студени и топли въздушни маси.

*Проливни валежи - падат за кратко време от няколко минути до час за това те се наричат още “краткотрайни”. Те са опасни, защото за кратко време падат значителни количества често надминаващи месечната норма и създават бедствено обстановка за дадения район или място.

*Обледяващи явления - поледици, скреж и мокър сняг. Тези явления са характерни за студената част от годината и се образуват при температури около и под нулата. Те създават затруднения по пътищата и предизвикват повреди на ел. мрежата.

*Гръмотевични бури - те съпровождат мощната купесто-дъждовна облачност. Нанасят щети на енергийните обекти и на живите същества. Проявяват се най-често през лятото, но не са изключения през преходните сезони при срещи на студени и топли въздушни маси, когато атмосферата се презарежда с електричество.

*Мъгли - особено опасна е силната мъгла с хоризонтална видимост от 50-100 м, когато тя причинява големи затруднения по пътищата и всички работи на открито. За областта това явление е характерно през късните есенни дни, когато въздухът е наситен максимално с водни капки, но се случва и през зимата при антициклонално време, когато студен и влажен въздух се задържи продължително време над даден район.

*Екстремните стойности на температурите не са характерни явления, но с глобалната промяна на климата през новото хилядолетие коригирахме абсолютната максимална температури, а минималните през зимата на 2007-2008 г. достигнаха минус 20°.

Околна среда

Състоянието на околната среда в общината е сравнително добро. Замърсяването на атмосферата с въглероден диоксид е по-ниско от средното за страната.

Качеството на атмосферния въздух на територията на Община Шумен се следи от 1 бр. автоматична измервателна станция (АИС), която извършва измервания в реално време на територията на гр. Шумен.

На основание на действащите законови и нормативни разпоредби, за Община Шумен има издадени от МОСВ Разрешителни за емисии на парникови газове за „Хан Омуртаг“ АД, гр. Шумен; и „Алкомет“ АД. Предприятията с функциониращи инсталации за пречистване на отпадните газове са 24 бр. Пречиствателните им съоръжения основно са за ограничаване на емисиите на прахообразни вещества в атмосферния въздух от технологични процеси на производствените инсталации.

1.1.3. Демографска характеристика на общината

Демографските процеси, които протичат в община Шумен, са характерни както за Шуменска област и Североизточния район, така и за страната. Ниската раждаемост, отрицателният естествен прираст и миграцията са сред основните фактори, довели до намаляване на населението в община Шумен. За периода между последните две преброявания, а именно 2001г.-2011г. населението на община Шумен намалява от 104 456 души през 2001г. до 93 649 души през 2011 г., като за анализирания период намалението е с 10 807 души или с 10.34%. Населението на Шуменска област за същия период намалява с 11.66%, а в СИР с 7.5%.

За периода 2007-2012г. най - голямо намаление на населението е регистрирано през 2011 г., когато то намалява с 7667 души. За периода 2007-2012 г. населението на община Шумен намалява средно с 1.78 % на година. Средногодишният абсолютен прираст е отрицателен и показва, че населението в общината намалява средно с 1817 души (таблица 1). Темпът

на прираст показва, че след 2008г. населението намалява, като намаляването е най-силно изразено през 2011 г. в сравнение с 2010 г., когато е -7.6 %. Основните причини за намаляването на населението са отрицателния естествен прираст, миграцията и влошената възрастова структура на населението, динамиката на които ще бъде разгледана по-долу.

Таблица 1

Година	Население	Абсолютен прираст	Темп на прираст %
2007	101 780		
2008	101 978	198	0.20%
2009	101 597	-381	-0.37%
2010	100 827	-770	-0.76%
2011	93 160	-7667	-7.60%
2012	92 693	-467	-0.50%
ОБЩО	592 035	-9087	-8.9%

Гъстота на населението

Община Шумен заема 652 кв.км. или 0.57% от територията на страната. Гъстотата на населението е 143.6 ч./кв.м., което е около 0.8 пъти по-малко от гъстотата на населението на страната и 1.10% повече от гъстотата на населението в СИР. Общинския център е с гъстота на населението 4568 ч./кв.м., което е около 31 пъти повече от средната гъстота на населението в общината.

Структура на населението по населени места

Населението на община Шумен се разпределя между 27 населени места, от които 26 са села. По данни на НСИ към 31 декември 2012г., 86 % от населението е концентрирано в гр.Шумен, а останалото население се разпределя между селата от общината. За периода 2007-2012 г. относителният дял на градското население нараства от 85.22% през 2007 г. до около 86.46% през 2012 г.

Тенденцията в изменението на населението между градовете и селата е в посока

увеличаване на населението на град Шумен, като причините за това са същите, както и за страната – по-добри възможности за професионална и трудова реализация, по-добри условия за обучение на децата в основните и средните училища в града, по-добра инфраструктура и условия за живот.

В община Шумен се наблюдава процес на остаряване на населението, който изключително силно е изразен в селата от общината. Преобладаващата част от населението от 0 до 9 г. (87,3%) живее в град Шумен, а само 12.7 % в селата. Около 89 % от населението на общината в

отделните възрастови групи от 10 до 59 г. живее в града. От населението във възрастовата група от 60 до 69 г. 80 % живее в града, а 20 – в селата .

Възrastова структура

За община Шумен е налице процес на демографско остаряване, изразяващ се в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на дела на населението на 70 и повече години. Данните от преброяването на населението през 2011 г. показват, че се запазва тенденцията към намаляване на населението във възрастовата група от 0 до 9 г., главно поради ниската раждаемост. Същата тенденция е налице и за възрастовите групи от 10 до 19 г. и от 20 до 29 г. С нарастване на възрастта е налице увеличаване на населението, като най-много лица са регистрирани във възрастовата група 70 години. Населението под 20 г. в община Шумен е 17 127 души, или 18.3%, а населението над 60г. е 22 650 души, което представлява 24,2% от населението на общината (таблица 2).

Населението от 0 до 9 г. в град Шумен е 7 019 души, а в селата 1 022 души. Подобно е разпределението и във възрастовата група от 10 до 19 г. – в град Шумен 9 086 души, а в селата 1 157 души.

Възраст (г.)	Население на община Шумен		В град Шумен		В селата	
	(бр.)	(%)	(бр.)	(%)	(бр.)	(%)
от 0 до 9	8041	8.59%	7019	8.68%	1022	7.99%
от 10 до 19	9086	9.70%	7929	9.81%	1157	9.04%
от 20 до 29	12926	13.80%	11721	14.50%	1205	9.42%
от 30 до 39	14164	15.12%	12783	15.81%	1381	10.79%
от 40 до 49	13420	14.33%	11957	14.79%	1463	11.44%
от 50 до 59	13362	14.27%	11606	14.35%	1756	13.73%
от 60 до 69	11793	12.59%	9434	11.67%	2359	18.44%
Над 70	10857	11.59%	8406	10.40%	2451	19.16%
ОБЩО	93649	100%	80855	100%	12794	100%

Таблица 2: Разпределение на населението на община Шумен, в град Шумен и селата според възрастта към 01. 02.2011 г.

В групата на младите хора се отнася населението до 29 г., което за община Шумен възлиза на 30 053 души, от които 26 669 души живеят в град Шумен, а 3 384 души живеят в селата от общината. Ясно се вижда

голямата диспропорция между броя на населението от тази възрастова група в града и селата. Данните за населението в селата потвърждават негативната тенденция от последните 20 години, в които се наблюдава рязък спад на населението до 29 г., а и в следващите възрастови групи, за сметка на нарастване на населението над 60 г. и особено над 70 години. Тенденцията на намаляване на населението в трудоспособна възраст ще се запази и през следващите години поради намаляването на населението под трудоспособна възраст.

Във всички възрастови групи, населението е повече в град Шумен от същото в селата.

Разпределението на населението в селата според възрастта, е характерно нарастване на броя на населението във възрастовите групи над 60 г. Що се касае до град Шумен най-многобройно е населението във възрастовата група 20-49 години.

Структурата на населението по пол за община Шумен е сходна със структурата на областта и страната. За периода 2007-2012 г. жените в общината са повече от мъжете и техният относителен дял е около 52%. В община Шумен на 100 мъже се падат 105 жени, при среден показател за страна 106. В селата жените имат минимален превес над мъжете.

Естествен прираст на населението в общината

Върху динамиката на населението най-голямо влияние оказва естественото движение на населението. През 2007 г. в община Шумен са родени 1 002 деца. През следващите години, с изключение на 2008г. броят на родените деца намалява, като през 2012г. са родени 884 (таблица 3). Родените деца в област Шумен през 2007 г. са 2 081, нарастват до 2 084 през 2009 г., но в следващите години намаляват и през 2012 г. са родени 1 777 деца. Същата тенденция се наблюдава и в страната.

Година	Естествен прираст								
	Република България			Област Шумен			Община Шумен		
	родени	умрели	прираст	родени	умрели	прираст	родени	умрели	прираст
2007	75349	113004	-37655	2081	2849	-768	1002	1300	-298
2008	77712	110523	-32811	2106	2900	-794	1094	1389	-295
2009	80956	108068	-27112	2084	2669	-585	1042	1303	-261
2010	75513	110165	-34652	1916	2806	-890	957	1300	-343
2011	70846	108258	-37412	1832	2694	-862	919	1236	-317
2012	69121	109281	-40160	1777	2787	-1010	884	1348	-464

Таблица 3: Естествено движение на населението на Р България, област Шумен и община Шумен за периода 2007-2012 г.

Ниската раждаемост е проблем, който ще задълбочи в следващите години диспропорцията между населението под трудоспособна и над трудоспособна възраст. Смъртността в община Шумен е със значително по-високи стойности от раждаемостта. Тази тенденция се запазва през целия анализиран период. Коефициентът на смъртност за община Шумен

бележи тенденция към нарастване от 12.77 ‰ през 2007 г. до 14.54 ‰ през 2012 г. Коефициентът на раждаемостта се променя около 10 ‰.

Коефициентът на естествен прираст в общината през последните години се движи в интервала от -2.93‰ през 2007г.до -5.01‰ през 2012г. Основната причина отрицателния естествен прираст е ниската раждаемост през последните години, която е резултат от негативното влияние на редица социални, икономически, демографски и други фактори. Недостатъчната материална осигуреност на семействата, намаляването на фертилния контингент през последните години, изменението във фертилното поведение и психическата нагласа за малко деца, снижаването на жизнения стандарт, безработицата и др. са сред факторите, довели до ниската раждаемост в последните 20 години.

Миграционни процеси

За последните 6 години (2007г.-2012г.) в община Шумен се наблюдава следната

тенденция: превес на заселванията над изселванията до 2008г.; обръщане на тенденцията след 2008г.; пика на отрицателен механичен прираст е през 2010г., след което започва да намалява и достига -3 през 2012г. Същата тенденция се наблюдава на ниво област Шумен. Трябва да се отбележи, че данните на ниво област и съответно община са по-добри от тези на национално ниво, което поставя община Шумен в по-благоприятна ситуация, защото миграцията оказва негативен ефект върху възпроизводството на населението – чрез изселване на жени в детеродна възраст се понижава равнището на потенциалния бъдеща раждаемост(таблица 4).

Година	Механичен прираст								
	Република България			Област Шумен			Община Шумен		
	заселени	изселени	прираст	заселени	изселени	прираст	заселени	изселени	прираст
2007	152496	153893	-1397	4289	4594	-305	2467	2325	142
2008	121344	154827	-876	3818	4104	-286	2474	1981	493
2009	139098	154827	-15729	3917	4721	-804	2266	2386	-120
2010	155212	179402	-24190	4045	5042	-997	2273	2700	-427
2011	95368	100163	-4795	2405	2585	-180	1099	1379	-280
2012	96300	98812	-2512	2817	2661	156	1406	1409	-3

Таблица 4: Механично движение на населението на Р България, област Шумен

и община Шумен за периода 2007-2012 г.
Източник: НСИ, 2012 г.

Миграционните процеси водят до влошаване на възрастовата структура на населението и оказват негативно влияние върху социално-икономическото развитие на общината.

Етническа структура на населението

Към датата на последното преброяване от 2011 г., най-многобройната етническа общност в община Шумен е българската. Към нея се самоопределят 68781, или 78.7% от лицата, отговорили на доброволния въпрос.

Турската етническа група е втората по численост, като към нея са се самоопределили 13 179 души, или 15.08% от населението. Третият по численост е ромският етнос, който наброява 4 042 души с относителен дял 14.63%.

Територия	Брой лица отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				
		Българска	Турска	Ромска	Друга	Не се самоопределям
ОБЛАСТ ШУМЕН	167952	99446	50878	13847	2093	1688
ОБЩИНА ШУМЕН	87377	68781	13179	4042	721	654
ГР.ШУМЕН	74930	61584	10029	2165	600	552

Таблица 5. Етническа структура на населението

Според вероизповеданието на населението в града се очертават две групи малцинства: с католическо и с протестантско вероизповедание. Освен тях още 170 души попадат в други групи малцинства.

Общо за града	80855
Отговорили	68557
Източноправославно	50164
Католическо	479
Протестантско	719
Мюсюлманско	9939
Друго	170

Таблица 6. Структура на населението по вероизповедание

1.1.4. Стопанска характеристика на общината

В общината работят 17 по-големи фирми, като най-голяма е концентрацията в гр.Шумен.

Най-значим е делът на преработващата промишленост. Водещо е производството на хранителни продукти и напитки.

Развиват се шивашката, химическата, дървопреработващата промишленост, производството на машини и оборудване и др. Сред водещите икономически субекти в промишлеността са шуменските ООД „Фикосота”, АД „Карлсберг България”, АД „Алкомет”, АД „Хан Омуртаг”, ООД „Тони текстил”, „ТЕСИ” ООД, „Мадара” АД, „Херти” АД, Артемис, „РАПАК” АД, „Камбро озей пластик” АД, „ЕНПАЙ” АД, „Сарк България” АД.

В общината работят пет фирми за производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода.

На второ място след преработващата промишленост като зает персонал и на първо място по брой предприятия е отрасъл „търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили”, който се развива изключително динамично. През последните няколко години в гр.Шумен отвориха врати хипермаркети на водещи чужди и български търговски вериги – Техномаркет, Технополис, БИЛА, КАУФЛАНД, ЛИДЛ. Вериги от търговски обекти откриха и шуменските предприемачи.

Периодът от 2000 г. досега се характеризира с висока инвестиционна активност, породена от развитието на икономиката. В списъка на големите строителни фирми могат да се включат АД „Автомагистрали-Черно море”, АД „Пътища”, „Шумен” АД, „БАРС” АД и други.

Сред водещите отрасли е и селското стопанство. Наред с многобройните частни земеделски производители в района работят и крупни селскостопански субекти като АД „ПХЖ – Брадърс комерс”, АД „Камчия”, АД „Хибриден център по свиневъдство”, Земеделски институт – Шумен” и др.

Голям е делът и на фирми с дейност „хотели и ресторанти”, „транспорт, складиране и съобщения”, „операции с недвижими имоти и бизнесуслуги”. Преобладаващата част от тях са в гр.Шумен.

Останалите икономически дейности са по-слабо представени.

Водостопанска характеристика на общината

Водоснабдителни и канализационни системи

- Водоснабдителна система – ПРИЛОЖЕНИЕ 2

- Канализационна система – ПРИЛОЖЕНИЕ 3

Напоителни и отводнителни системи

Напоителна система	Съоръжение	Община
НС “Виница”	1.Канал М-1 2.Канал РП-2-1 3.Изравнител на ПС”Салманово 4.ПС “Салманово-1” 5.Канал Р-1 6.Изравнител-13	Шумен

	<p>7.ПС “Салманово-2” 8.ПС “Ивански” 9.Изравнител-5 10.Изравнител “Капково-Ивански” 11.ПС “Дивдядово-2” 12.ПС “Мараш” 13.ПС”Дивдядово-1” 14.Изравнител-15 15.ПС “Дибич” 16.ПС “Язовир Шумен” 17.Канал Р-4 18.ПС “Шумен-2” 19.Изравнител 17 20.ПС “Васил Друмев” 21.ПС “Мътница-1” 22.Канал РП-5 23.Канал РП-7 24.ПС 4Макак-3” 25.Изравнител-22 26.Канал РП-8 27.Канал РП-8а 28.ПС”Царев брод-2” 29.ПС”Царев брод-1” 30.ПС “Коньовец” 31.ПС”Мътница-3” 32.Изравнител-21 33.ПС”Проф.И.Иванов” 34.Канал Р-13 35.ПС”Мадара” 36.ПС”Малка мера-1” 37.ПС”Малка мера-2 38.Канал РП-10 39.ПС “Живково” 40.Дюкер “Камчия” 41.Дюкер “Мътница” 42.Дюкер “Макак” 43.Тунел “Дивдядово” 44.Тунел “Поройна” 45.Дюкер “Малка мера” 46.Напоителни полета -31 бр.</p>	
--	---	--

Корекции на реки и брегозащитни съоръжения /защитни диги и подпорни стени с височина над околния терен/

ХТР–Шумен на“Напоителни системи” ЕАД клон „Черно море” стопанисва коригирани участъци на реки /Прил.№ 4/.

Язовири на територията на община Шумен и техническа характеристика /Прил.№ 8/.

Транспортна характеристика на общината

Транспортни коридори

1. Път I-2 “ Русе – Варна” и АМ “Хемус” – свързва Дунав мост с пристанище Варна
2. Път I – 4 “ Коритна – Белокопитово” – свързва западна и централна България с път I-2 и с пристанище Варна
3. Път I-7 “ Силистра – Шумен – Ямбол – Лесово” – свързва Държавна граница с Румъния с Държавна граница с Турция
4. Път II – 73 “ Шумен – Карнобат” - старопланински проход – свързва северна с южна България

Съоръжения по основните коридори /Прил. №5/.

ЖП линии

Структурата на ЖП линиите и съоръженията към тях са посочени в /Прил. № 6/

Мостове

Вида и мостовете по републиканската пътна мрежа в областта са посочени в /Прил.№ 6/.

Газопроводи и газоснабдяване

През територията на община Шумен преминава магистрален газопровод /МГ/, собственост на „Булгартрансгаз“ ЕАД. Налягането в тръбите с условен диаметър ДУ700 мм е РН-55 атмосфери като през дадено сечение преминава 7 млн.н.м³ /24 ч. природен газ.

От магистралния газопровод е изградено газопроводно отклонение, „Шумен” с условен диаметър ДУ 200 мм с дължина около 11,8 км от с.Велино до ГРС „Шумен”.

От ГРС „Шумен” са изградени 3 отклонения, които захранват ГРП „Алкомет”, ГРП „Хан Омуртаг” и ГРП „ТЕЦ”. С отклонения от ГРП „ТЕЦ” се захранват редица обекти, включително „Черноморска технологична компания”, която изгражда битовото газоснабдяване на гр.Шумен /изградена е мрежа с дължина около 48 км/. Освен абонати от бита са захранени редица обекти и обществени сгради.

На територията на общината са изградени газстанции за зареждане на АГУ / Прил.№ 7/.

Метанът, който е основен компонент на природния газ е пожаро- и взривоопасен. Самовъзпламенява се при температура 53,7° С, а концентрационната граница на взриваемост е 5-15 обемни процента.

Промислени обекти, работещи с рискови вещества и материали

На територията на общината функционират неголям брой предприятия, използващи /съхраняващи/ опасни вещества, синтетични материали, гориво-смазочни материали, суровини и др., които при авария, пожар или друго стихийно бедствие създават огнища на замърсяване /поражение/ от различни видове силно токсични продукти, по-характерни от които са цианиди, азотни, серни и въглеродни окиси, фосген, стирол и други.

Независимо от превантивните мерки, при грубо нарушаване на технологичния режим, земетресение, пожари и други причини е възможна производствена авария в обектите от националното стопанство, в резултат от което на обгазяване с токсични вещества са изложени работниците и служителите от тези обекти и населението от прилежащите райони.

Обекти(промишлени, потенциално опасни) по чл.35 от Закона за защита при бедствия, представляващи строежи по чл. 137, ал. 1, т. 1, буква „г“ от ЗУТ на територията на Община Шумен са:

1. „Артемис“ ООД ;
2. „В и К”ООД-склад за хлор и хлораторни станции
3. „АРЕСГАЗ“ АД гр. София, Газоразпределителен район - Шумен
4. Пълначна станция за метан „Ал и Ко” АД ;
5. „Карлсберг България”АД,пивоварна ;

6. „Екомакс България“ ООД гр. Шумен
7. „Алкомет“ АД ;
8. ГРС гр. Шумен
9. „Херти“ ООД гр. Шумен
10. „В И К“ ООД гр. Шумен – ГПСОВ.

Освен промишлени предприятия на територията на Община Шумен се намират бензиногазстанции и газстанции, Обекти, експлоатиращи и съхраняващи източници на йонизиращи лъчения и Складове с препарати за растителна защита(Приложение 7а.)

На територията на общината са разположени и обекти работещи със суровини и материали, които при възникване на промишлена авария, съпроводена с пожар могат да образуват токсични вещества. Тези обекти са:

- "Алкомет" АД, съхраняваща минерални масла 60 т и употребяващо в производствения процес природен газ ;
- ДР"Зърнобаза" Шумен - взривоопасна;
- "Ризов" ООД – Мелница – пожаро- и взривоопасно.
- „ВиК“ ООД – хлор с максимално количество – 11,6 т, съхраняван във варели с вместимост 800 кг и 400 кг и бутилки с вместимост 40 кг;

Прогноза за разпространението на сформирания при авария облак с токсични вещества /без този от амоняк и хлор/ не може да се направи поради липса на методика.

Промислени аварии могат да възникнат и в други фирми /обекти/, но те не създават потенциална опасност за персонала и прилежащи райони.

При възникване на авария в някои от горепосочените обекти ще се създаде огнище на химическо замърсяване в района на обекта и евентуално в прилежащи обекти. Зоната на химическото замърсяване няма да обхване съседни населени места.

Гори

Горският фонд на община Шумен е разположен в 1 /едно/ Държавно горско стопанство.

Горите са разположени предимно в пресечени местности, до които водят черни, тесни и с големи наклони пътища. Липсва противопожарно водоснабдяване, естествени и изкуствени водоеми или водоизточници, което в голяма степен затруднява пожарогасенето.

1.2. Рискове характерни за общината и области на вредни последствия

/Приложение № 9/.

1.Значими критични места на територията на общината са:

Язовири и корекции на реки

Критични места са населени места по поречието на:

- р.Камчия /Маращ, Салманово и Ивански/
- Р. Провадийска/кв.Макак, кв.Мътница и с. Мадара/.

Потенциално опасни обекти са: яз."Тича", яз."Дибич", яз."Салманово", яз. „Белокопитово”, яз. „Лозево”, р.Камчия.

Съоръжения на „ВиК”

Критични места са: преминаване на магистрален водопровод от яз.”Тича”, охранващ общината през поречието на р.Камчия; основни помпени станции.

Потенциално опасни обекти: магистрален водопровод от яз.”Тича”, помпена станция „1300” за гр.Шумен и съседни села.

Съоръжения от електропреносната и електроразпределителната мрежа

Критични места:

-въздушна линия „Отечество” - 400 кV

-подстанция „Мадара” - 220/110 кV

-въздушна линия „Волов” – 220 кV

-въздушна линия „Тича” – 220 кV

Републиканска пътна инфраструктура

Участъци от РПМ създаващи критична ситуация на територията на общината при снегонавяване

Път I-2 " Русе - Варна"

от км. 93+600 до км. 93+800

от км. 94+500 до км. 94+700

от км. 96+000 до км. 96+800

от км. 97+500 до км. 99+100

от км. 100+000 до км. 101+300

от км. 106+000 до км. 107+500

от км. 110+800 до км. 11+500

от км. 112+700 до км. 112+900

от км. 116+300 до км. 117+100

от км. 121+600 до км. 122+600

от км. 125+100 до км. 125+500

от км. 127+500 до км. 128+500

от км. 130+500 до км. 130+900

от км. 144+500 до км. 144+700

от км. 146+570 до км. 146+770

Път I-4 " Коритна - Белокопитово"

от км. 257+300 до км. 257+800

Път I-7 " Силистра - Шумен - Ямбол"

от км. 57+600 до км. 58+000

от км. 59+600 до км. 62+400

от км. 67+700 до км. 68+400

от км. 75+400 до км. 76+900

от км. 93+500 до км. 94+500

от км. 95+900 до км. 96+500

от км. 97+400 до км. 98+300

от км. 106+800 до км. 107+200

от км. 114+000 до км. 114+800
от км. 124+000 до км. 124+600
от км. 156+790 до 157+000
от км. 162+000 до км. 165+000

Път II-73 "Шумен - Карнобат"

от км. 6+800 до км. 7+400
от км. 40+600 до км. 40+700

Път III-731 "Радко Димитриево - Друмево"

от км. 3+400 до км. 4+000
от км. 12+000 до км. 13+500

Път III-2006 "Мътница - Мадара"

от км. 3+700 до км. 4+000

Път III-7303 "Шумен - Златна нива"

от км. 0+000 до км. 2+200
от км. 3+000 до км. 4+400

Път III-7004" Струйно -Хитрино"

от км. 1+500 до км. 2+300
от км. 10+600 до км. 11+300

Общинска пътна инфраструктура

Участъци от ОбщПМ създаващи критична ситуация на територията на общината при снегонавяване

Път "Шумен – Друмево – Провадия" през Овчарово

Път "Шумен – Салманово – Златар" през Мараш

Път "Радко Димитриево – Салманово"

Път "Мътница – Царев брод"

Път "Макак – Коньовец"

Път "Царев брод – Хитрино" през Велино

Път "Панайот Волов – Белокопитово"

Път "Шумен – Лозево" през Дом за душевно болни

Път "Шумен . Черенча" през Телевизионна кула

Път "Дибич – Ил. Блъсков"

Път „Шумен – В.Друмев - Ил. Блъсков"

На територията на общината критични места от горския фонд, които при възникване на пожар застрашават територията на повече от едно населени места са показани в / Прил.№ 10/.Средната площ на участъците е около 700-800дка.

1.3.Описание на рисковете характерни за общината и области на вредните последствия.

На основание наличната информация за периода 2005 г. – 2018 г. на територията на обобщината е обявявано бедствено положение в следните случаи:

1. На 04.02-09.02.2005 г. на територията на община Шумен, поради обилен снеговалеж. Засегната е проходимостта на пътища и електропреносната мрежа.
2. На 04.07-06.07.2005 г. на територията на община Шумен, поради наводнение. Няма данни за преки икономически загуби. Земетресенията са резултат от геологическата активност на нашата планета. Тя се изразява във вулканичната дейност, планинообразователните процеси, в бавни понижения и издигания на големи области от земната кора, в земетресения, свлачища, срутища и др.

Колебанията и трептенията на земните пластовете, породени от преминаването на еластичните земетръсни вълни наричаме земетресение.

Територията на областта е разположена в Средиземнотрансазиатския сеизмичен пояс и се характеризира със незначителна сеизмична активност. Най-пряко въздействие върху сеизмичните процеси ще има Североизточния сеизмичен район, който обхваща две зони – Шабленска и Горнооряховска. Графикът на повторяемост за областта е 0,36.

Очакваната степен на проявление на сеизмична активност е VII-ма по скалата на Медведев – Шпонхойер – Карник, при което част от комунално-енергийните съоръжения, жилищни, обществени и промишлени сгради ще получат повреди и частични разрушения. При такава интензивност на земетресение се предвиждат около 1% медицински загуби сред населението на областта, което представлява 1800 души.

В областта 74 % от населението живее в сгради до 2 етажа, представляващи 77,7 % от сградния фонд, а останалите 26 % от населението живее в сгради под 2 етажа, представляващи 22,3 % от сградния фонд.

На 28 февруари и 7 декември 1986 г. трусове в Стражица и Попово са с магнитуд 5,1 и 5,7 по Рихтер, усетени в района на област Шумен. На 18 декември 2003 г. в 1.15 ч. е регистрирано земетресение с епицентър на около 320 километра североизточно от София, с магнитуд около 4,4 по скалата на Рихтер, усетено в района на област Шумен. Няма данни за нанесени материални щети.

През последните години най-валежна е 2005 година с годишна сума на валежите в областта - от 900 до 1200 л/м², което на места е до пъти по-вече от годишната норма.

Най-суха е 2000 година с валежни суми от 330 до 630 л/м², което в отделни райони на областта е два пъти по-малко от годишната сума усреднена през последните години.

В приложената таблица са включени всички опасности, които могат да застрашат територията на областта. В списъка не са включени опасностите, чиито мащаб, вероятност, период на повторяемост и

местоположение ги правят неподходящи и не носят риск за територията на областта.

	Опасности
1.	Речни наводнения
2.	Разрушаване на язовирна стена
3.	Земетресение
4.	Ядрена или радиационна авария
5.	Промислена авария с отделяне на опасни вещества и материали
6.	Големи транспортни катастрофи
7.	Горски пожари
8.	Снежна буря, снегонавявания и залежавания
9.	Биологично заразяване

1.3.1. Сценарии за наводнение.

1.3.1.1. Сценарий за речно наводнение

Наводнения в общината могат да възникнат при обилни валежи и снеготопене по поречието на реките Камчия, Стражка, Мадарска, Поройна и Енчова. Съгласно картите на районите с риск от наводнение за период от 1000 години, изготвени от Басейнова дирекция „Черноморски район“ гр. Варна на територията на Община Шумен са определени два района със значителен потенциален риск от наводнения:

- участък от река Камчия и притоците ѝ в участъка на с. Салманово е определен като участък със средна степен на риск;
- участък от река Камчия и притоците ѝ в участъка на с. Ивански е определен като участък със средна степен на риск;
- участъци от река Стражка през кв. Макак, кв. Мътница и с. Мадара са определени със средна степен на риск.
- Участък от р. Поройна през с. Дибич е определен като участък със средна степен на риск.
- Участък от р. Енчова през гр. Шумен е определен като участък със средна степен на риск.
- Участък от р. Поройна през гр. Шумен е определен като участък със средна степен на риск.

Застрашено е населението, попадащо в заливните зони на язовирите и по поречието на малки реки и дерета с голям водосборен район.

При разлив на река на р. Камчия и нейните притоци ще бъдат засегнати от наводнение прилежащите им ивици с ширина от 100 до 300 м /обработваема и необработваема площ/. Общо залята обработваема площ 3,8 хектара.

Съоръженията на „В и К - Шумен“ попадащи в заливни зони на други реки и дерета след язовири са показани в Приложение № 11.

Съгласно изготвената предварителна оценка на риска от наводнения са определени 2 района от БД „Черноморски район“ със значителен потенциален риск от наводнения. Същите са както следва:

	РЗПРН	НАСЕЛЕНО МЯСТО	РИСК
1.	р. Камчия при гр. Шумен	Маращ, Салманово, Радко Димитриево, Шумен, Дибич, Ивански, Кълново	ВИСОК
2.	Р. Мадара при с. Мадара	Мадара	ВИСОК

Вследствие на продължителни валежи с висока интензивност могат да възникнат локални наводнения в гр. Шумен, кв. Макак, кв. Мътница, с. Мадара, с Салманово, Ивански, с. Вехтово, като е възможно да възникне следната обстановка:

- Наранявания и загинали хора;
  - ✓ частични и слаби разрушения по сградния фонд;
  - ✓ част от населението ще остане без подслон, нуждаещо се от настаняване и осигуряване на средства за живеене;
  - ✓ нарушаване на връзки на тръбопроводи за извеждане на отпадни и питейни води;
  - ✓ вероятни прекъсвания на електроенергия на засегнатите райони;
  - ✓ прекъсвания на транспортната инфраструктура, поради пропадане, срутване, отнасяне на земни маси от силата на водата, което ще затрудни доставката на основни стоки и услуги;
  - ✓ възможно е да се обяви карантинен период за засегнатите части за неопределено време, поради сложна хигиенно-епидемиологична обстановка.

Стъпвайки на наводнението на територията на общината през 2005 г. **СОЦИАЛНИ ПОСЛЕДСТВИЯ:** Брой засегнати жители: 396;

- ✓ Потенциален брой на загиналите - няма;
- ✓ Потенциален брой на сериозно пострадалите - няма;
- ✓ Потенциален брой на хората, засегнати непосредствено от опасното събитие над 1000 души, евакуирани/преместени и временно настанени лица за период от няколко дни до седмици.

ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА ИНФРАСТРУКТУРАТА:

Жилищни райони: няма данни; Смесени жилищни райони – няма данни; Комунална инфраструктура – няма данни; Транспортна инфраструктура – няма данни; Техническа инфраструктура – няма данни; Индустрия – производство и съхранение – няма данни; Места за спорт и отдих – няма данни; Зелени територии – няма данни;

- ✓ Материални щети ;
- ✓ Прекъсване на доставките на основни стоки/услуги-Засегнато е част от населението на средна до голяма част от територията на областта;

➤ **ИКОНОМИЧЕСКИ ЗАГУБИ**

- ✓ Загуба на стопанска дейност и /или стойност на активите - Икономически спад на стопанската дейност и /или загуба на активи на

стойност > 0,3 % от брутния вътрешен продукт на областта (над 8 млн. лева);

➤ ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА Защитени зони по Натура 2000 - няма данни; Защитени територии – няма данни;

✓ Загуби на биологични видове и/или естествения ландшафт – Няма увреждания за екосистеми и биологични видове от регионално значение.

✓ Поражения за околната среда – Малки екологични щети

При проливни дъждове могат да възникнат локални наводнения в населените места, вследствие на липса, или не добре изградени и поддържани отводнителни системи.

1.3.1.2. Сценарий за скъсване на язовирна стена.

На територията на общината има изградени 22 бр. язовири. Приложение № 8.

Язовир "Тича" - с максимално завирен обем 311 800 000 куб.м. - при внезапно скъсване на язовирната стена ще предизвика наводнение и ще бъдат засегнати част от общините Велики Преслав, Шумен и Смядово, при което ще бъде прекъснато ел.захранването и водоснабдяването в населените места Хан Крум, Мараш, Салманово, Радко Димитриево, Ивански, Кълново, Смядово, Янково и Бял бряг, както и прекъснати част от пътните комуникации; В заливната зона на язовир "Тича", попадат около 3 000 души, за които е организирано извеждане от заливните зони съгласно плановете на общините. /Приложение № 16/ Общо залятата площ възлиза на 72 км².

В заливната зона попадат следните стопански обекти намиращи се в територията на Община Шумен:

- съоръжения на „В и К“: питеен водопровод за Шумен; Помпени станции: Подем „1300“, „Ивански“, „Салманово“ и „Мараш“;

- съоръжения на „Електроразпределение Север“ АД:

Разпределителните ел. проводи 20 кV излизаци от ел. подстанция „Преслав“ – Виница, Драгоево, кариера, Мараш, Миланово, Мокреш ще бъдат завлечени от водата и захранваните от тях обекти ще останат без ел.енергия. Множество трафопостове остават в залятата зона /Хан Крум, Ивански, /.

Съгласно информацията в действащите аварийни плановете, язовири, които представляват опасност за населението и инфраструктурата, попадащи в заливните зони, при разрушаване на язовирната стена са:

- язовир "Лозево" – с максимално завирен обем 1 975 000 куб.м. - в случай на пробив в стената ще бъдат засегнати жилищни сгради и жителите кв. Макак, кв. Мътница на гр. Шумен и с. Мадара;

- язовир "Кюлевча" - с максимално завирен обем 1 198 000 куб.м. - в случай на пробив в стената ще бъдат засегнати жилищни сгради и жителите на с. Мадара и гр. Каспичан;

- язовир "Дибич" - с максимално завирен обем 371 000 куб.м. - застрашено от заливане е с. Дибич, прекъсване на ж.п. линия Шумен – Комунари и път II - 73;

- язовир "Белокопитово" - с максимално завирен обем 438 000 куб.м. - застрашено от заливане е с. Белокопитово, кв. Макак и кв. Мътница на гр. Шумен, с. Мадара, АМ „Хемус“;

- язовир "Шумен" - с максимално завирен обем 6400000 куб.м. - застрашени от заливане са с. Дибич, с. Р.Димитриево, прекъсване на ж.п. линия Шумен – Комунари и път II - 73;

- При скъсване стени на язовири, преливане на големи водни маси през преливните съоръжения, придружени с обилен валеж се сформира голям воден отток по реките и деретата след язовирите. По-голямата част от тях пресичат участъци от републиканската и общинска пътна мрежа. Изградените на тези участъци съоръжения (мостове, водостоци, пътна настилка) ще претърпят сериозни поражения, като голяма част от тях ще бъдат разрушени, което ще наложи промяна в организацията на движението до възстановяването им. Конкретните места с нарушени експлоатационни качества и наложената промяна в движението могат да се уточнят при възникване на ситуация.

1.3.1.3. Сценарии за земетресение.

Сценарий (реалистичен) за земетресение с магнитуд 6 по скалата на Рихтер.

Територията на Община Шумен е характерна с висока сеизмична активност и е сред квалифицираните като “втори ранг земетръсно-опасни участъци” по Земята. Тази територия попада под въздействието както на вътрешни, така и на външни за общината сеизмогенни райони с очакван магнитуд до 7 степен по скалата на Рихтер.

При земетресения с магнитуд между 5.0 - 6.0 степен и интензивност 7-ма степен в епицентралната област се наблюдават смесени ефекти от земетръсното въздействие върху хора, сгради и природна среда.

Съгласно картата за сеизмично райониране на Република България за период 1000 години към Наредба № РД-02-20-2 от 27 януари 2012 г. за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони, Пернишка област попада в райони с интензивност от 7-ма степен по скалата МШК.

В резултат на сеизмичното въздействие по разглеждания сценарий за възникване на земетресение с интензивност 7-ма степен е възможно възникване на следната обстановка:

- паника и наранявания на хора;
- средни, частични и слаби разрушения на сградния фонд;
- част от населението ще остане без подслон, нуждаещо се от настаняване и осигуряване с необходими средства за живеене;
- нарушаване на връзки в тръбопроводи;
- вероятни прекъсвания на електроподаване и на телефонни линии;
- вероятни прекъсвания на участъци от транспортната инфраструктура, поради свличания и слягания на почва, срутвания на скални късове и др.;
- вероятни са пожари в ограничени размери.

Сценарий (максимално вероятен) за земетресение с магнитуд 7 – 8 по скалата на Рихтер.

При земетресения с магнитуд над седма степен и интензивност 9-та степен в епицентралната област се наблюдават смесени ефекти от земетръсното въздействие върху хора, сгради и природна среда.

В резултат на сеизмичното въздействие е възможно възникване на следната обстановка:

- човешки жертви и затрупани хора, нуждаещи се от спасяване;
- пълни, силни, частични и слаби разрушения на сградния фонд;
- значителна част от населението ще остане без подслон, нуждаещо се от настаняване и всестранно осигуряване;
- необходимост от медицинско обслужване, от подслон, завивки, дрехи, храни и вода, осветителни и отоплителни източници;
- нарушаване на електро-, водо- и газоподаване;
- активизиране на свлачища;
- възникване производствени аварии и аварии по тръбопроводи, в резултат на което може да се получи химическо замърсяване;
- създаване на сложна пожароопасна обстановка;
- повишен риск от автопроизшествия;
- получаване на повреди в хидротехническите съоръжения и възникване на опасност от наводнения;
- нарушаване на транспортната инфраструктура, предизвикани от разрушения на пътни съоръжения - /мостове, надлези, тунели, изкривявания на ж.п. линии и др./ - неизползваеми транспортни артерии;
- възникване на епидемии сред населението и животните.

Последствия – няма данни, но ще са значителни социални, икономически, за инфраструктурата и за околната среда.

1.3.1.4. Сценарии за свлачище, срутище, ерозия.

Свлачищата, срутванията и ерозионните процеси са неблагоприятни геодинамични процеси, които нарушават нормалното функциониране на инфраструктурата, състоянието на поземления и сграден фонд, тяхната цялост и експлоатация. Те носят не само материален, но и социален риск, свързан със значителните последици от тях. Към 31.12.2018 г. на територията на Община Шумен са регистрирани следните свлачищни участъци (Приложение № 12):

В резултат на свлачищни процеси е възможно създаване на следната обстановка:

- пълни, частични и слаби разрушения на сградния фонд в района на свлачището;
- човешки жертви и затрупани хора, нуждаещи се от спасяване;
- разрушаване на инфраструктурни обекти.

1.3.1.5. Сценарии за силна буря, градушка, снегонавяване, поледица.

Разнообразният релеф и рязката промяна на температурата през зимата при обилни снеговалежи, съпроводени със силен вятър довеждат до

бедствени ситуации. Образуват се снежни преспи по пътищата, поледици, обледяват се далекопроводи и открити съобщителни съоръжения. Снежните бури и снегонавявания най-силно се изразяват в селата Велино, В. Друмев, И.Р.Блъсков, Друмево, Дивдядово-Салманово, Черенча-Новосел в резултат на което някои населени места остават с нарушено електро- и водоснабдяване, снабдяване с храна, фураж и с прекъснати транспортни и телефонни връзки.

При обилен снеговалеж, спадане на температурите и силен вятър, на територията на общината е възможно да възникне сложна обстановка и сериозно да бъде затруднено движението по пътищата.

Продължителни снеговалежи, силен вятър и ниски температури могат да доведат до обледяване на електропреносната мрежа. Вследствие на получената тежест са възможни скъсвания на електропроводи, което ще наруши електроснабдяването за промишлени и битови нужди. Ще бъде нарушено и водоснабдяването. Редица населени места могат да се окажат в бедствено положение.

Щети на селското стопанство ежегодно нанасят градушките.

1.3.1.6. Сценарии за високи температури, продължителни суши.

На територията на общината се създават условия за възникване на продължителни засушавания, които могат да нанесат значителни материални щети.

Силните засушавания дават отрицателно влияние върху източниците за питейна вода, които не се използват навсякъде целесъобразно. Засушаването през последните години се очертава като един от основните проблеми в общината.

1.3.1.7. Сценарии за разлив на опасни вещества.

През територията на общината преминават транспорти средства, превозващи пожаро- и взривоопасни, силно отровни и др. вещества, които при катастрофа създават условия за замърсяване на околната среда и са заплаха за живота и здравето на населението.

Разлив на опасни вещества може да се получи и при промишлена авария - внезапна технологична повреда на машини, съоръжения и агрегати или извършване на дейности с рискови вещества и материали в производството, обработката, използването, съхранението, натоварването, транспорта или продажбата, когато това води до опасност за живота или здравето на хора, животни, имущество или околна среда.

Промишлени аварии с отделяне на опасни химически вещества могат да възникнат във обекти, работещи с рискови вещества и материали, което създава потенциална опасност за околните населени места и население.

При авария с изтичане на опасни химически вещества в зависимост от количеството на веществото и метеорологичните условия е възможно образуването на различни по размери огнища на химическо заразяване от хлор, въглеродни, азотни и серни окиси, цианиди и въглеводороди.

При транспортни произшествия и технологични аварии в обекти, работещи с нефт, нефтени продукти и природен газ ще се създадат условия за замърсяване и реална опасност за населението.

1.3.1.8. Сценарии за големи транспортни произшествия.

Транспортно произшествие е събитие, с голяма вероятност за възникване на територията на общината. Възниква в процеса на движение на превозни средства и предизвиква нараняване или смърт на хора и/или нанася повреди на превозни средства, транспортна инфраструктура, товар или други материални щети.

Град Шумен е разположен на важен транспортен кръстопът. През него преминават северната ж.п. линия София-Шумен-Варна и отсечката в посока Шумен-Комунари- Карнобат с връзка с Южна България. Общата дължина на ж.п.линиите, преминаващи през територията на общината е 30.16 км., като всички са електрифицирани. Удвоените ж.п. линии са 12.31 км.

По отношение на гъстота на ж.п. мрежата, община Шумен (0,049 км/км²) изостава от средния показател за страната (0,058 км/км²), но се обслужва от 2 гари и 4 спирки. Предвид регионалните функции на ж.п. транспорта, общината има лесен достъп на хора и стоки до места във всички географски посоки на България, независимо че плътността ѝ е под средната за страната.

На територията на общината преминават международните пътища № I-2 Русе-Шумен- Варна / E70/, № I-4 София-Търговище-Белокопитово и № I-7 Силистра-Шумен-Ямбол.

Географското разположение на община Шумен предопределя доброто ѝ транспортно обслужване и функциите ѝ на един от основните транспортни възли в Североизточния район за планиране. През територията на общината се кръстосват: първокласният път I-4 София-В.Търново-Шумен /с европейска категоризация E72/, първокласният път I-2 Русе-Шумен-Варна /с европейска категоризация E70/ с първокласния път I-7 Румъния/Силистра-Шумен-Ямбол-Лесово/Турция и второкласния път II-73 Шумен-Смядово-Карнобат.

През общината преминава и трасето на автомагистрала “Хемус”, свързваща Варна и София, но недоизградеността на АМ “Хемус” в западна посока и на места лошото състояние на първокласния път I-4 затрудняват бързия достъп до столицата, докато регионалният център Варна е лесно достъпен по вече изградената автомагистрала.

Път клас	Дължина (км.)
АМ „Хемус“	14 272
I-ви клас	51 686
II-ри клас	17 200
III-ти	42 617
Общински	142 524

пътища	
Пътни връзки	10 710

Таблица 7: Републиканска и общинска пътна мрежа на територията на община Шумен

Източник: АПИ Областно пътно управление-Шумен,2013

Общинската пътна мрежа осигурява възможности за достъп до всички населени места в рамките на общината. Гъстотата на пътищата с общинско значение е 0,211 км/км², което значително надвишава средните показатели за страната (0,165 км/км²), Североизточния район на планиране (0,179 км/км²) и Шуменска област (0,164 км/км²).

Път номер	Наименование	километраж		дължи на
		от км.	до км.	/км/
SHU 1065	/II-7003/ Царев брод – Велино - Граница общ. /Шумен - Хитрино/-Живково-граница общ./Хитрино-Каолиново/ - SHU 1060/	0,000	10,540	10,540
SHU 1180	/I-2, п.к. Панайот Волов-Шумен/V-ти км – Шумен-кв. Дивдядово-/I-7/	0,000	10,380	10,380
SHU 1182	/I- 4, Търговище - Шумен/Черенча – Новосел -Шумен/ SHU 1188	0,000	22,580	22,580
SHU 1183	/I- 4, Търговище Шумен/- Градище	0,000	1,200	1,200
SHU 1184	/I-2, Белокопитово- Шумен/ -Шумен SHU 1188	0,000	4,274	4,274
SHU 1185	/I-2 Шумен- Каспичан/кв.Мътница-Царев брод /7003/	0,000	5,100	5,100
SHU 1187	/I-7,Шумен- В.Преслав/-Маращ-Салманово / SHU1190/	0,000	7,070	7,070
SHU 1188	/I-7,Шумен- В.Преслав/-Шумен-Лозево / SHU 2005/	0,000	11,880	11,880
SHU 1190	/II-73 Шумен Ивански/Р.Димитриево- Салманово- граница общ. /Шумен-В Преслав/-Златар /III-7302/	0,000	6,000	6,000
SHU 1192	/II-731, Р.Димитриево -Черноок/ Друмево - Овчарово -В.Друмев - о.п.Шумен	0,000	23,800	23,800
SHU 1193	/SHU 1180/ Шумен - Панорамен път Шумен	0,000	13,900	13,900
SHU 2005	TGV 1167, Надарево -Осмар/ Кочово – Граница общ./В.Преслав-Шумен/-Лозево-/I- 2/	5,000	15,400	10,400
SHU 2181	/I-2, Сруйно -Шумен/Белокопитово – Панайот Волов /I-7/	0,000	3,250	3,250

SHU 2186	/III-7003, Царев брод - Шумен/-Коньовец	0,000	5,700	5,700
SHU 2189	/II-73,Шумен -Р.Димитриево/-Дибич - Илия Блъсково / SHU 1192/	0,000	4,450	4,450
SHU 2191	/II-73, Р.Димитриево-Смядово/-Ивански -III- 7301/	0,000	2,000	2,000

Таблица 8: Списък на общинските пътища на територията на община Шумен

Източник: Община Шумен, 2013

Състоянието на пътните настилки се определя от обема на инвестициите за рехабилитация, модернизация и изграждане на пътни отсечки. Ограничените финансови ресурси за ремонт и поддръжка водят до бързо влошаване на функционалните характеристики на пътя и рефлектират като цяло в качествените параметри на общинската транспортна инфраструктура.

С отпусканите целеви средства от държавния бюджет всяка година средно по около 300 000,00 лв. с ДДС за 142,524 км. общинска мрежа се извършват само „ръчни” и „машинни” изкърпвания с асфалтобетон на най-нарушените пътни участъци.

Опасни места от общинската пътна мрежа създаващи критична ситуация на територията на общината при снегонавяване са: Път SHU 1182" - I- 4, Търговище - Шумен/Черенча – Новосел -Шумен/ SHU 1188; Път SHU 1065" - III-7003/ Царев брод – Велино - Граница общ. /Шумен - Хитрино/- Живково-граница общ./Хитрино-Каолиново/ -SHU 1060/; Път SHU 1187"- /I-7,Шумен- В.Преслав/-Мараш-Салманово / SHU1190/; Път SHU 1192 /III-731, Р.Димитриево -Черноок/ Друмево - Овчарово -В.Друмев - о.п.Шумен; Път SHU 2189- /II-73,Шумен -Р.Димитриево/-Дибич - Илия Блъсково / SHU 1192/";

Град Шумен е разположен на важен транспортен кръстопът. През него преминават северната ж.п. линия София-Шумен-Варна и отсечката в посока Шумен-Комунари- Карнобат с връзка с Южна България. Общата дължина на ж.п.линиите, преминаващи през територията на общината е 30.16 км., като всички са електрифицирани. Удвоените ж.п. линии са 12.31 км.

По отношение на гъстота на ж.п. мрежата, община Шумен (0,049 км/км²) изостава от средния показател за страната (0,058 км/км²), но се обслужва от 2 гари и 4 спирки. Предвид регионалните функции на ж.п. транспорта, общината има лесен достъп на хора и стоки до места във всички географски посоки на България, независимо че плътността ѝ е под средната за страната.

На територията на общината преминават международните пътища № I-2 Русе-Шумен- Варна / E70/, № I-4 София-Търговище-Белокопитово и № I-7 Силистра-Шумен-Ямбол.

По пътищата и по железопътните линии на Община Шумен преминават повечето от товарите с опасни химически вещества за и от Република Румъния. При евентуална катастрофа районите със

смъртоносна и поразяваща концентрация ще бъдат по-големи или по-малки в зависимост от скоростта и посоката на приземния вятър, температурата на повърхността на почвата и въздуха, валежите по времето на аварията и вместимостта и степента на напълване на цистерните, вида на отровното вещество и други.

Основни железопътни линии в общината са: 2-ра ЖП линия София – Варна; 27-ма ЖП линия Шумен – Комунари. Структурата на ЖП линиите и съоръженията към тях са посочени в (Приложение № 5). На територията на областта на ж.п. гара Хитрино, общ. Хитрино на 10.12.2016 год. възникна най-голямото транспортно произшествие с железопътен превоз на опасен товар (газ пропан-бутан и газ пропилен). Обявено е бедствено положение със Заповед на Областен управител Шумен за периода от 10.12-25.12.2016 г., част от територията на област Шумен, при граници територията на село Хитрино, следствие дерайлирането на влакова композиция от 26 ж.п. цистерни, с последвал взрив и пожар.

Нанесени са директни икономически загуби в жилищния сектор, критична инфраструктура и др. в размер на 17 мил. лева.

- СОЦИАЛНИ ПОСЛЕДСТВИЯ – Загинали 7 души, ранени 16 души; Разрушени са 30 къщи и повредени 324 къщи на стойност 9590 хил. лв.;
- ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА ИНФРАСТРУКТУРАТА – разрушена инфраструктурата на територията на с. Хитрино;
- ИКОНОМИЧЕСКИ ЗАГУБИ – 17 мил. лева.
- ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА – няма данни ;

1.3.1.9. Сценарии за горски пожари и пожари в земеделски територии.

На територията на Община Шумен, пожари могат да възникнат в Шуменското плато, горските масиви около селата Новосел, Средня, Черенча, Ивански, Вехтово, Ветрище и Друмево с нанасяне на значителни материални и екологични щети.

За Община Шумен е определен умерен риск, съгласно картата по степен на риск от горски пожари.

Рискови пожароопасни обекти в Община Шумен са:

- горските масиви в Шуменското плато, селата Новосел, Средня и Черенча.
- житните посеви през юни, юли и август на цялата територия на общината.

Пожарът може да бъде предизвикан от гръмотевични бури, умишлен или създаден при нарушаване на технологичната дисциплина в обектите.

1.3.1.10. Сценарии за животинска епидемия.

Опасностите се определят от съществуващите производствено-икономически условия и структура на селското стопанство, географското разположение на общината, което дава възможност за контакти с животни, преминаването на важни пътни и ж.п. артерии през територията на общината, международната епизоотична обстановка, недостатъчният

контрол при търговията и вносно износния режим с живи животни и продукти от животински произход.

Огнища на биологично заразяване са териториите с намиращите се на тях животни, съоръжения и околната среда, подложени на непосредственото въздействие на бактериалните агенти и токсини, които са в състояние да бъдат източници на разпространение на инфекциозни заболявания сред животните.

Възникването на огнища на биологично заразяване може да стане чрез вдишване на заразен въздух, употреба на заразени хранителни продукти и вода, чрез ухапване от заразени насекоми, кърлежи или гризачи, а също и при установяване на контакт с болни животни или заразени предмети. Чрез въздушни маси може да бъде пренесена популация от насекоми. Биологично заразяване може да възникне и след наводнение или продължително засушаване. Не са изключени и терористични действия, като най-често се заразяват водоизточници, складови помещения, фуражи, земеделски площи и др.

Потенциален риск от епидемии, епизоотии (вкл. зоонози) и епифитотии съществува за цялата територия на Община Шумен. Районите и зоните, където биологичният риск от епидемии е значителен, са по-гъсто населените урбанизирани територии районите с недостатъчно благоустройство (централно питейно водоснабдяване, канализация, сметосъбиране), или където живеят маргинализирани общности в неравностойно социално положение с нисък образователен и финансов статус, нисък жизнен стандарт, нестабилна ценностна система и висока безработица. Влияние оказват и засилената миграция и пътувания извън страната и потенциалният мигрантски поток (опасност от внос на морбили и др. инфекции). Опасността от епизоотии, нашествие на растителна дървеница, скакалци, комари и др., глобалното затопляне и черноморското топло влияние върху климата в областта. През периода 2007-2013 и през 2016 г. в областта (с. Ивански, с. Овчарово и с. Ветрище на община Шумен) видът растителна дървеница се размножи масово поради сухо и горещо лято и след обработка на стърнища от рапица, слънчоглед и други. Опитът, квалификацията и готовността за бързо и компетентно реагиране на ОДБХ-Шумен, както и високият процент ваксинирани хора срещу характерните за страната инфекциозни заболявания, поставят региона в благоприятна позиция с нисък биологичен риск.

Таблица № 9.

Сценарии за проявления на биологичния риск	Опасна инфекция, епидемия (или биотероризъм)	Епизоотия или масова зооноза	Епифитотия, каламитет на скакалци, растителна дървеница
Опасност	значителна	умерена	умерена
Уязвимост (последници и въздействие)	сериозни последствия с временни поражения	сериозни последствия с временни поражения	сериозни последствия с временни поражения

Прогнозна вероятност за случване	малко вероятно (0,1)	необичайно 1:10 (0,3)	малко вероятно (0,1)
Риск	нисък	нисък	нисък
Териториален обхват, мащаб и зони със значителен потенциален риск	публични места, обекти с масово пребиваване на хора – гари, хипермаркети, училища, водохранилища	малки частни стопанства за животни	огнища на територията на цялата област
Заразена площ /засегната територия	цялата територия на област Шумен	землищата на 5-10 села	землищата на няколко села
Прогнозна продължителност на въздействието	1-6 месеца	1-3 месеца	6 месеца
Вид въздействие	краткотрайно и отрицателно	дълготрайно и отрицателно	отрицателно, дълготрайно
Замърсяване на околната среда (въздух, почви, води), сгради и урбанизирани територии	Да, макар и рядко е възможно замърсяване на водите (жирардии, холерен вибрион) и въздуха	възможно замърсяване на почви при наличие на спорулиращи бактерии (антракс)	не
Възможно усложняване на обстановката от небιологични/неинфекциозни фактори	спекула и дефицит на храни, фалшиви новини, паника, затруднено медицинско и аптечно обслужване	тежки икономически загуби за фермерите, възможни популистки политически прояви	тежки икономически загуби
Очаквано засягане на голям брой индивиди или площи с растения	да	да, ликвидиране на цели стада	да
Очакван брой засегнати хора, животни и насаждения	около 10 000	хиляди животни	големи площи
Очакван брой тежко	около 100	100-500	(неприложим критерий)

пострадали			
Очаквани доказани/преки жертви	около 10-50	стотици хиляди възприемчиви животни поради унищожаване	до (неприложим критерий)

1.3.1.11. Сценарии за човешка пандемия.

Огнища на биологично заразяване са териториите с намиращите се на тях хора, съоръжения, материални ценности и околната среда, подложени на непосредственото въздействие на бактериалните агенти и токсини, които са в състояние да бъдат източници на разпространение на инфекциозни заболявания сред хората.

Възникването на огнища на биологично заразяване може да стане чрез вдишване на заразен въздух, употреба на заразени хранителни продукти и вода, чрез ухапване от заразени насекоми, кърлежи или гризачи, а също и при установяване на контакт с болни хора или заразени предмети. Чрез въздушни маси може да бъде пренесена популация от насекоми. Биологично заразяване може да възникне и след наводнение или продължително засушаване. Не са изключени и терористични действия, като най-често се заразяват водоизточници, складови помещения и др.

Тежестта на последствията от биологично заразяване в резултат на развили се пандемии на територията на общината, се изразява в последствия за хора и за околната среда.

1.3.1.12. Сценарий за завишен радиационен фон вследствие на авария в АЕЦ

На територията на общината няма Атомна електроцентрала (АЕЦ) или други атомни мощности. Общината отстои на около 320 км от АЕЦ „Козлодуй” и на около 250 км от АЕЦ „Черна гора” – Р Румъния.

Радиоактивното замърсяване, вследствие авария в АЕЦ зависи от вида на ядрения реактор, от продължителността му на експлоатация до възникване на аварията, а също от природо-климатичните и географски особености на областта.

Причини за възникване на авария в АЕЦ “Козлодуй” могат да бъдат: нарушаване на технологичния процес; излизане от строя на една от защитните системи; стихийно бедствие или външна авария.

Когато в резултат на значителна грешка или друга причина възникне аварийна ситуация, единствено подобие с ядрен взрив може да се търси във възникването на огнище на радиоактивно замърсяване, при това със значителни различия във формирането на радиоактивния облак и изменението на активността с течение на времето.

Формираният радиоактивен облак при авария в АЕЦ “Козлодуй” се издига на сравнително малка височина и високия среден вятър поема малка част от изхвърлената активност. Изхвърлянето на активност може да продължи няколко денонощия при различни метеорологични условия, поради което конфигурацията на зоните на радиоактивно замърсяване ще бъде неравномерна, а прогнозирането им ще бъде силно затруднено.

При авария в реакторите използвани в АЕЦ “Козлодуй” /ВВЕР-1000/ изхвърлената активност не достига голяма височина, но степента на повърхностната замърсеност ще има по-високи стойности. В зависимост от времето за експлоатация на реакторите в активната им зона се натрупват изотопи с по-голям период на полуразпадане, което обуславя по-продължителното действие на радиоактивното замърсяване. Поради по-ниските температури, при които се извършва изхвърлянето при авария, може да се очаква да се появят по-едри аерозолни частици, наречени поради значителната си активност “горещи частици”. Значителна част от радиоактивните аерозоли с по-малки размери се утаяват върху земната повърхност и полепват по растенията. При авария в АЕЦ може да се наблюдава изразено предпочитание към изхвърлянето на лесно летливи изотопи, например – йод.

Въведената в експлоатация през м. юли 1996 г. в Румъния АЕЦ „Черна вода” е с реактор тип „Канду”. Топлоотделящите елементи се състоят от таблетки от необогатен уран. Характерно за този тип реактор е, че като забавител се използва тежка вода под налягане, а като топлоносител се използва обикновена или тежка вода под налягане.

Възможни аварии с реактор тип „Канду”:

-разхерметизиране на активната зона и изхвърляне на ядрено гориво в околната среда;

-изтичане на топлоносителя и/или забавителя.

От посочените особености на радиоактивното замърсяване при авария в АЕЦ “Козлодуй” или трансграничен пренос става ясно, че се създава сложна радиационна обстановка, свързана с радиоактивното замърсяване на въздуха, растителността, почвата, водата, храните от животински и растителен произход на значително големи площи.

Основната част от активността в началния период се дължи на ЙОД-131 и другите му изотопи / $T_{1/2} = 8,06$ денонощия/, а в следващия по-дълъг период от време – на ЦЕЗИЙ – 137 / $T_{1/2} = 30$ години/ и ЦЕЗИЙ – 134 / $T_{1/2} = 2,1$ години/.

Прилежащата зона до АЕЦ “Козлодуй” в която радиоактивното замърсяване е най-голямо, може да има радиус 30-50 км и повече.

Община Шумен попада извън зоната за неотложни защитни мерки при авария в АЕЦ "Козлодуй" или трансграничен пренос, поради което ще има достатъчно време за привеждане в действие Плана за защита на населението и националното стопанство при радиоактивно замърсяване от АЕЦ. При авария в АЕЦ "Козлодуй" или трансграничен пренос може да се замърси цялата площ на общината. Предвид особеностите на радиоактивното замърсяване, повишение на фона може да се очаква в населените места, горите, полска висока растителност /житни и технически култури, овощни градини/, а също и в районите, където е валил дъжд. В тези райони нивото на радиация чувствително ще надвиши средно годишните фоновы стойности.

Основните изотопи, определящи радиоактивното замърсяване при авария в АЕЦ и техния период на полуразпадане са следните: йод 131 - 8 дни; барий - 12 дни; цирконий - 65 дни; цезий - 134 -2 год.; стронций-90 - 28 год.; цезий-137 - 30 год.

Основен изотоп, определящ радиоактивното замърсяване при авария в реактор тип „Канду” е тритият. Тритият е мек бета лъчител с енергия – 18.61 keV и с период на полуразпадане 12.3 год. Максималният среден пробег във въздуха на бета частици е 0.7 мм, а в кожата – 1 микрометър.

Начините на облъчване на населението вследствие на изхвърлянето на радиоактивни вещества в атмосферата могат да бъдат следните:

-външно облъчване при преминаването на радиационния облак и от отложените радиоизотопи върху почвата, сградите и други обекти в околната среда. Това облъчване ще намалява с времето, поради радиоактивното разпадане, отмиването и просмукването в дълбочина на земната повърхност;

-вътрешно облъчване от вдишване на радиоизотопи от облака;

-вътрешно облъчване от консумирането на радиоактивно замърсени хранителни продукти и вода.

Радиационната обстановка и степента на радиационния риск за населението се обуславят от следните по-важни фактори: количеството /активността/ и радиоизотопния състав на изхвърлените в околната среда радиоактивни вещества, метеорологичните условия, разстоянието до населените пунктове.

Радиационните дози, получени от населението вследствие на авария в АЕЦ, се определят от външното и вътрешно облъчване.

Очаква се въздействието на различните начини на облъчване, според техния принос за една година след аварията, да бъде както следва:

-доза от външно бета и гама облъчване при преминаване на радиоактивния облак - от 1 до 10 микросиверта;

-доза от вдишване на различни радионуклеиди с изключение на плутония - от 10 до 160 микросиверта;

-доза от вдишване на плутония – от 5 до 50 микросиверта;

-доза от вдишване на горещи частици – от 0 до 10 милисиверта;

-доза от гама радиацията от земната повърхност и различните местни предмети /главно цезий-134 и цезий-137/ - от 1 до 60 милисиверта;

-вътрешно облъчване от употреба на храна, замърсена с радиоактивни вещества - от 1 до 10 милисиверта.

При възникване на радиационна авария в АЕЦ “Козлодуй” или при трансграничен пренос на радиоактивни вещества се очаква мощността на еквивалентната доза в ниските равнинни части да достигне 2-3 $\mu\text{Sv/h}$ /микросиверта на час/, а във високите до 10 $\mu\text{Sv/h}$. Това ще наложи провеждането на мероприятия за защита на населението и обектите от националното стопанство, насочени главно към предотвратяване или намаляване външното и вътрешно облъчване. Комплекса от мероприятия в тази насока предвижда защита на кожата и дихателните пътища от прякото или вторично въздействие на високите фонове стойности на йонизираща радиация и сравнително широкия спектър от радионуклиди – продукт на радиационната авария. Отделни райони от областта могат да бъдат замърсени при нелегален трафик или преместване на ядрен материал или радиоактивни вещества /пътни магистрали и ж.п.линии/, при неправилна експлоатация и/или съхранение на уредите с ИЙЛ и рентгеновите апарати,

при което ще се извършват действия по Инструкцията за действия при авария с източник на йонизиращи лъчения и/или по Процедура ПНМ-001 .

Значителен по обем работи ще представляват мероприятията по защита на храните, фуражите, водите, елементите на жизнената и околната среда, осигуряването на индивидуални защитни средства по предварителни разчети, йодна профилактика, извършването на евентуална евакуация или временно извеждане от опасните зони на население, животни и материални ценности. Ще бъде наложено провеждането на непрекъснат или режимен радиационен контрол и наблюдение.

Към момента не е извършена оценка и анализ на риска от ядрена и радиационна авария.

Възможно е да възникнат следните видове аварии:

➤ Ядрена авария - авария, свързана с изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда или с потенциално опасно облъчване на персонала или населението, предизвикана от нарушаване на контрола и управлението на верижна реакция на делене, образуване на критична маса, нарушаване отвеждането на топлина от облъчен ядрен материал или повреждане на ядрен материал, включително ядрено гориво.

Ядрена авария е възможно да възникне:

- в АЕЦ “Козлодуй”;
- в АЕЦ, разположена друга държава;

➤ Радиационната авария представлява нарушаване границите на безопасна експлоатация, при което радиоактивни продукти или йонизиращи лъчения излизат извън пределните норми и се налага прекратяване на нормалната работа на съдържащи източници на йонизиращи лъчения устройства и оборудване.

Радиационна авария е възможно да възникне при следните ситуации:

- намиране, загубване и кражба на опасен радиоактивен източник;
- превоз, включително транзитен превоз на ядрен материал (свежо или отработено гориво), радиоактивни отпадъци (РАО) и / или ИЙЛ;
- ситуация, свързана със злонамерено използване на ядрени и радиоактивни материали на обществени места и последващо радиоактивно замърсяване;
- регистриране на нелегален трафик през ГКПП или на територията на страната;
- попадане на ИЙЛ в металургични предприятия, които преработват скрап, и местата, където се складира скрап;
- падане на изкуствен спътник с опасен радиоактивен източник;
- авария в обекти, използващи или съхраняващи източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ);

Международната скала за оценка на ядрени и радиационните събития INES, класифицира многообразието от възможни ядрени и радиационни събития и има седем степени (приложение № 1) като нулево ниво, означава липса на опасност, а 7-ма степен означава крупна авария, т.е. голямо изпускане на радиоактивен материал с обширни последствия за здравето и околната среда, изискващи извършването на планирани и допълнителни контрмерки.

За по-нагледно описание на възможната ситуация и последствията е необходимо да се разгледат два отделни сценария – сценарий 1: ядрена авария и сценарий 2: радиационна авария.

СЦЕНАРИЙ 1: Ядрена авария

На територията на Р България има изградена АЕЦ „Козлодуй“ с 2 броя действащи ядрени реактори за производство на ел. енергия. На територията на съседните ни държави също има изградени АЕЦ. При авария в АЕЦ би възникнало радиоактивно замърсяване, както от авария в АЕЦ „Козлодуй“, така и чрез трансграничен пренос от съседни страни.

№	СТРАНА	БРОЙ	МОЩНОСТ MW	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ	ВИД РЕАКТОР
1.	Румъния	2	1440	Черна вода	CANDU
2.	Словения	1	632	Кришко	PWR
3.	Украйна	9	953	Южна Украйна – 3 Запорожение – 5 Хмелницки – 1	WWER - 1000
4.	Унгария	4	X400	Пакш – 1,2,3,4	WWER - 440

Потенциални източници на радиоактивни изхвърляния, замърсявания и радиационно облъчване от АЕЦ „Козлодуй“ са всички съоръжения и помещения, където се използват, съхраняват или преработват ядрени материали или различни радиоактивни обекти и среди.

АЕЦ – Козлодуй се категоризира като източник от I-ва категория съгласно наредба за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена/радиационна авария. В зависимост от изходните събития и пътищата на развитие на аварията и от количеството освободена активност, характера на средата, в която се разпространява тази активност (пара, вода, газ и др.) аварийните обстановки съгласно горесцитираната наредба се подразделят на пет класа, като е възможно да се стигне до най – тежката обстановка – „обща аварийна обстановка“, включваща реално или възможно изхвърляне на радиоактивни вещества и облъчване на персонал и население, което налага предприемане на незабавни защитни мерки за населението.

При обявяване на обща аварийна обстановка се предприемат незабавни мерки за намаляване на последиците и защита на населението.

При възникване на авария в АЕЦ или трансграничен пренос на радиоактивни вещества ще бъдат замърсени в определена степен населението на Община Шумен, селскостопанските животни и насажденията, откритите водоизточници, въздуха, почвата, сградите, съоръженията и всичко останало на открито. Замърсеността на земната повърхност, местните предмети, храните, фуражите и питейната вода с радиоактивни изотопи силно ще се влия от количеството на падналите валежи, силата и посоката на вятъра и ще зависи от надморската височина на обектите. В зависимост от основните изотопи, съдържащи се в

радиоактивния облак, заразяването може да продължи от няколко денонощия до няколко години.

За територията на България естествения радиационен гама – фон е в границите 0,06 до 0,4 $\mu\text{Sv/h}$.

Най-опасни за човека са: Йод 131, Цезий 134, Цезий 137 и Стронций 90. Рязкото увеличаване на замърсеността на въздуха, почвата, водоизточниците, храните и фуражите с радионуклиди ще наложи да се вземат спешни мерки за защита на населението, да се определят поведението и действията на хората в условията на повишена радиация при строг дозиметричен контрол.

Част от населението ще получи еквивалентна доза на облъчване над допустимата.

- СОЦИАЛНИ ПОСЛЕДСТВИЯ – брой заболели – няма данни, очаква се да има заболели;
- ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА ИНФРАСТРУКТУРАТА – няма данни, не се очакват или малко вероятни;
- ИКОНОМИЧЕСКИ ЗАГУБИ – Загуба на стопанска дейност и /или стойност на активите - Икономически спад на стопанската дейност и /или загуба на активи на стойност $> 0,3 \%$ от brutния вътрешен продукт на областта (над 9 млн. лева);
- ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА – няма данни, очакват се щети и разходи за възстановяване;

СЦЕНАРИЙ 2: Авария с източник на йонизиращи лъчения.

Радиоактивно замърсяване на територията на общината може да възникне при дейности с ядрени материали и радиоактивни източници, които могат да доведат до възникване на авария на място, което предварително не може да бъде предвидено и определено, като превоз на ядрени материали и радиоактивни вещества, други преносими опасни източници, включително дейности с опасни източници, придобити незаконно (обектите, съоръженията и дейностите се категоризират в рискови категории – в случая, рискова категория V, съгласно Наредбата за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария). В случая приемаме, че инцидента или аварията се случват в гъсто населен район. Определят се зона за сигурност на разстояние, на което измерената мощност на дозата е три пъти естествения радиационен фон и зона за контролиран достъп на разстояние, на което започва завишаване на измерената мощност на дозата.

В резултат на радиоактивното замърсяване е възможно:

- ✓ многократно превишаване на естествения радиационен фон;
- ✓ вътрешно облъчване от вдишваните радиоактивни аерозоли и външно (при радиоактивно замърсяване на неувредена и увредена кожа и дрехите) на населението;
- ✓ замърсяване на почвата, сградите, растителността, водата, въздуха и храните.

Създаването на обстановка на радиоактивно замърсяване налага:

- ✓ дозиметричен контрол на напускащото население и техника зоната за сигурност;
  - ✓ деконтаминация;
  - ✓ организиране и провеждане на защитни мерки, насочени главно към предотвратяване или намаляване външното и вътрешно облъчване на населението;
  - ✓ усилен режим на радиационно наблюдение;
  - ✓ мониторинг на замърсяванията.
- СОЦИАЛНИ ПОСЛЕДСТВИЯ – брой заболели – няма данни, очаква се да има заболели;
  - ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА ИНФРАСТРУКТУРАТА – няма данни, не се очакват или малко вероятни;
  - ИКОНОМИЧЕСКИ ЗАГУБИ – няма данни; очакват се загуби;
  - ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА – няма данни, очакват се щети и разходи за възстановяване.

1.3.1.13. Промислена авария с отделяне на опасни вещества:

На територията на общината функционират неголям брой предприятия, използващи /съхраняващи/ опасни вещества, синтетични материали, гориво-смазочни материали, суровини и др., които при авария, пожар или друго стихийно бедствие създават огнища на замърсяване /поражение/ от различни видове силно токсични продукти, по-характерни от които са цианиди, азотни, серни и въглеродни окиси, стирол и други.

Независимо от превантивните мерки, при грубо нарушаване на технологичния режим, земетресение, пожари и други причини е възможна производствена авария в обектите от националното стопанство, в резултат от което на обгазяване с токсични вещества са изложени работниците и служителите от тези обекти и населението от прилежащите райони.

Обектите, работещи с ОВ с най-големи потенциални опасности са съсредоточени в гр. Шумен. Тези обекти са:

- "Карлсберг България" АД, Пивоварна Шумен - Съхранява 12 т амоняк в охладителната си система. При авария създава огнище с дълбочина на разпространение на първичния облак 0,64 км и площ 0,23 км² и попадащо население /работници и служители/ 120 души. Очаквани медицински загуби 50 души и безвъзвратни загуби 7 души. Възможни райони на замърсяване при преобладаващия приземен вятър 300 гр. изотермия и t = 20 гр.С са територията на обекта и прилежащи къщи.

В охладителната система на дружеството се използват и 15 т етанол, които при авария с разлив ще създадат огнище на химическо замърсяване.

Следва да се посочи, че това са максималните количества амоняк, които се използват в тези обекти от националното стопанство.

На територията на общината и областта са разположени и обекти работещи със суровини и материали, които при възникване на промислена авария, съпроводена с пожар могат да образуват токсични вещества. Тези обекти са:

- „Караш инвест” ООД гр. Габрово, обект гр. Смядово, съхраняващо суровини за производство на взривни вещества и готова продукция в

следните максимални количества: В складовата база се съхраняват боеприпаси, вторичен тротил и неговите композиции;

- „Херти” ООД, съхраняващо - лакове- 25 т., разредители- 2,6 т.;

Други потенциално опасни обекти, в които може да възникнат промишлени аварии с отделяне на токсични вещества са:

- „Фикосота“ ООД гр. Шумен, съхранява ОХВ – Охурер®SHC, изопропанол и др., както и употребяващо в производствения процес природен газ;

- "Алкомет" АД гр. Шумен, съхраняваща минерални масла 60 т и употребяващо в производствения процес природен газ ;

- „В и К - Шумен” ООД гр. Шумен– хлор с максимално количество – 5 т, съхраняван във варели с вместимост 1000 кг;

Прогноза за разпространението на сформирания при авария облак с токсични вещества /без този от амоняк и хлор/ не може да се направи поради липса на методика.

Промислени аварии могат да възникнат и в други фирми /обекти/, но те не създават потенциална опасност за персонала и прилежащи райони.

При възникване на авария в някои от горепосочените обекти ще се създаде огнище на химическо замърсяване в района на обекта и евентуално в прилежащи обекти. Зоната на химическото замърсяване няма да обхване съседни населени места и общини на територията на областта.

На територията на общината няма данни за бедствия, причинени от опасни химически вещества. Като предприятие с висок и/или нисък рисков потенциал по ЗООС на територията на общината са определено „Фикосота“ ООД гр. Шумен. Като единствено „Караш инвест” ООД гр. Габрово, обект гр. Смядово е определено с висок рисков потенциал. Съгласно изготвената оценка на риска за предприятието в аварийния план по чл. 35 от ЗЗБ са разгледани различни сценарии при възникване на взрив в различни по обем и вид на съхраняваните вещества в резервоари.

- СОЦИАЛНИ ПОСЛЕДСТВИЯ – Няма данни - Необходимост от оказване на медицинска помощ на пострадалите;
- ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА ИНФРАСТРУКТУРАТА – Няма данни. Очаквани умерени щети по сгради и по инфраструктура на територията на обекта;
- ИКОНОМИЧЕСКИ ЗАГУБИ – Няма данни. Очаквани финансови загуби;
- ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА – Няма данни. Очаквани малки екологични щети;

1.3.1.14. Сценарии за прекъсване на доставките на основна стока/услуга.

Разнообразният релеф и рязката промяна на температурата през зимата при обилни снеговалежи, съпроводени със силен вятър довеждат до бедствени ситуации. Образуват се снежни преспи по пътищата, поледици, обледяват се далекопроводи и открити съобщителни съоръжения. При обилен снеговалеж, спадане на температурите и силен вятър, на територията на общината е възможно да възникне сложна обстановка и сериозно да бъде затруднено движението по пътищата, което ограничава

или изключва възможността за доставка на хляб и основни хранителни стоки за няколко дни.

В резултат на природното въздействие е възможно възникване на следната обстановка:

- необходимост от медицинско обслужване, храни и вода, осветителни и отоплителни източници;
- нарушаване на електро и водоподаване;
- повишен риск от автопроизшествия;
- получаване на повреди в хидротехническите съоръжения и възникване на опасност от наводнения;
- нарушаване на транспортната инфраструктура, предизвикани от снегонавяване - неизползваеми транспортни артерии.

Последствия – няма данни, но ще са значителни социални, икономически, за инфраструктурата и за околната среда.

1.3.1.15. Сценарий за прекъсване на доставките на вода.

При авария или природно бедствие могат да бъдат прекъснати доставките на вода за промишлени, питейни и битови нужди.

В резултат на въздействието е възможно възникване на следната обстановка:

- значителна част от населението ще остане без питейна вода, вода за хигиенни и санитарни нужди, липсата на промишлени води ще се отрази негативно върху икономиката;
- създаване на сложна пожароопасна обстановка;
- възможно е да се обяви карантинен период за цялата община или за засегнатите части от нея, за неопределено време, поради възникване на сложна хигиенно-епидемиологична обстановка.

Последствия – няма данни, но ще са значителни социални, икономически, за инфраструктурата и за околната среда.

1.3.1.16. Сценарии за прекъсване подаване на природен газ.

През зимните месеци около 2200 бр. домакинства, всички учебни и детски заведения, болнични заведения и обществени сгради от гр. Шумен се отопляват с природен газ. Прекъсване на газоподаването, може да доведе до повишено потребление на електроенергия, в следствие на което да се претовари и изключи електроснабдителната система. Затруднена работа на болничните и учебните заведения. Значителни икономически загуби.

1.4. Анализ на вредните последствия

Идентифициране на областите на вредните последствия за всяка от опасностите, съгласно списъка по т.1.2.1 е представено в Таблица 10.

Таблица 10. Рискове и области на вредните последствия

Източник на риск	Области на вредните последствия			
	Социални последствия (С)	Последствия за инфра- структурата (И)	Икономически загуби (З)	Последствия за околната среда (О)
1. Речни наводнения	*	*	*	*
2. Скъсване на язовирна стена	*	*	*	*
3. Земетресения	*	*	*	
4. Свлачища	*	*	*	*
5. Срутища	*	*	*	*
6. Ерозия		*	*	*
7. Силни бури			*	
8. Градушки			*	
9. Снегонавявания			*	
10. Поледици	*		*	
11. Високи температури	*		*	*
12. Продължителни суши	*		*	*
13. Разлив на опасни вещества			*	*
14. Големи транспортни произшествия	*		*	
15. Горски пожари			*	*
16. Пожари в земеделски територии;			*	*
17. Животинска епидемия			*	*
18. Човешка пандемия	*		*	*
19. Завишен радиационен фон вследствие авария в АЕЦ	*		*	*
20. Авария с източник на йонизиращи лъчения	*		*	*
21. Прекъсване на доставките на основна стока/услуга	*		*	

1.4.1. Качествен анализ на рисковете на територията на Община Шумен (Таблица 14).

Анализът на риска има за цел да раздели приемливите рискове от значителните рискове. Той включва разглеждане на източниците на рискове, последствията от тях и вероятността за възникване на тези последствия.

1.4.2. Критерии на последствията

Таблица 11. Критерии на последствията

Ниво	Описание	Детайлно описание
1	Незначителни	Няма ранени, малко или никакви щети, малки финансови загуби.
2	Малки	Необходимост от оказване на първа помощ, малки щети по сградите, средни финансови загуби.
3	Умерени	Необходимост от медицинско лечение на пострадалите, умерени щети по сгради и по инфраструктурата, високи финансови загуби.
4	Големи	Значителни наранявания, високо ниво на щети по сгради и инфраструктура, големи финансови загуби.
5	Катастрофални	Смъртни случаи, повечето сгради и инфраструктура са сериозно повредени, огромни финансови загуби.

1.4.3. Критерии за вероятност

Таблица 12. Критерии за вероятност

Ниво	Описание	Детайлно описание	Индикативен среден период на повторяемост	Индикативна честота
А	Много вероятно	Очаква се да възникне в повечето случаи. (Много документирані събития и доказателствени факти)	≤ 1 година	Един или повече пъти в годината
В	Вероятно	Вероятно е да възникне в повече-то случаи. (Много документирані събития. Случили се в близкото минало събития в други съпоставими)	≤ 10 години	Един или повече пъти на 10 години

		области/общини/територии. Голяма възможност, причина или условие за възникване.)		
C	Възможно	Може да възникне в даден момент. (Малък брой документирана-ни събития. Случили се в близкото минало събития в други съпоставими области/общини/територии. Малка възможност, причина или условия за възникване.)	≤ 100 години	Един или повече пъти на 100 години
D	Малко вероятно	Може би ще възникне в даден момент. (Много малко документирани събития или доказателствени факти; Няколко случили се в близкото минало събития в други съпоставими области/общини/територии. Много малка възможност, причина или условия за възникване.)	≤ 1000 години	Един или повече пъти на 1000 години
E	Много рядко	Може да се случи само при изключителни обстоятелства. (Няма документирани събития или други доказателствени факти; Няма случвали се събития в други съпоставими области/общини/територии. Изключително малка възможност, причина или условия за възникване.)	> 1000 години	По-малко от един път на 1000 години

1.4.4. Качествена матрица на риска

За представяне на качествената оценка на риска използваме матрица за анализ на риска, определена от два фактора: вероятност и последствия (Таблица 13).

Качествената матрица за анализ на риска е получена от комбинацията на Таблица 11 и 12). Нивата на риск в матрицата са модификация на матрицата на риска в БДС ISO 31010: „Управление на риска – методи за оценяване на риска“.

Таблица 13. Качествената матрица за анализ на риска

Вероятност	Последствия				
	1 Незначителни	2 Малки	3 Умерени	4 Големи	5 Катастрофални
А - Много вероятно	Умерено	Умерено	Високо	Екстремно	Екстремно
В - Вероятно	Ниско	Умерено	Високо	Високо	Екстремно
С - Възможно	Ниско	Умерено	Умерено	Високо	Високо
Д - Малко вероятно	Ниско	Ниско	Умерено	Умерено	Умерено
Е - Много рядко	Ниско	Ниско	Ниско	Умерено	Умерено

Таблица 14. Качествен анализ на рисковете и класификация.

Източник на риск	Критерии за вероятност, (Ниво - описание)	Критерии за последствията, (Ниво - описание)	Качествен а оценка на риска, (Ниво)
1. Речни наводнения	В - Вероятно	3 - Умерени	Умерено
2. Скъсване на язовир-на стена	С - Възможно	3 - Умерени	Умерено
3. Земетресения	С - Възможно	3 - Умерени	Умерено
4. Свлачища	С - Възможно	2 - Малки	Умерено
5. Срутища	Д – Малко вероятно	2 - Малки	Ниско
6. Ерозия	Д – Малко вероятно	2 - Малки	Ниско
7. Силни бури	А – Много вероятно	2 - Малки	Умерено
8. Градушки	А – Много вероятно	2 - Малки	Умерено
9. Снегонавявания	А – Много вероятно	2 - Малки	Умерено
10. Поледици	А – Много вероятно	2 - Малки	Умерено
11. Високи температури	С - Възможно	2 - Малки	Умерено
12. Продължителни суши	С - Възможно	3 - Умерени	Умерено
13. Разлив на опасни вещества	С - Възможно	3 - Умерени	Умерено
14. Големи транспортни произшествия:			
14.1. Автотранспортни	В - Вероятно	3 - Умерени	Умерено
14.2. Железопътни	С - Възможно	3 - Умерени	Умерено
15. Горски пожари	В - Вероятно	3 - Умерени	Умерено
16. Пожари в земеделски	В - Вероятно	3 - Умерени	Умерено

територии			
17.Животинска епидемия;	D – Малко вероятно	1 - Незначителни	Ниско
18.Човешка пандемия	D – Малко вероятно	5 - Катастрофални	Умерено
19.Завишен радиационен фон вследствие на авария в АЕЦ	C - Възможно	3 - Умерени	Умерено
20.Авария с източник на йонизиращи лъчения	D – Малко вероятно	3 - Умерени	Умерено
21.Прекъсване на доставките на основна стока/услуга			
21.1. Водоснабдяване	C - Възможно	1 - Незначителни	Ниско
21.2. Газоснабдяване	C - Възможно	3-Умерено	Умерено

Вследствие на извършения анализ на риска и степенуване на всяка една от опасностите по отношение на нивото на риск, ОбСНРБ взе решение за по-нататъшно преценяване на рисковете с ниво „Умерено“.

1.4.5. Преценяване и приоритизиране на рисковете

Приоритизирането на рисковете за Община Шумен е представено в Таблица 19 (Приложение № 13), като е използван примерния шаблон за оценка на риска от „Указания за разработването и готовността за изпълнението на планове за защита при бедствия“ на Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет.

В следствие на получените числови стойности в процеса на „преценяване на риска“ по критериите „Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“, опасностите идентифицирани на територията на общината са подредени в низходящ ред в таблица 15.

Таблица 15.

№	Опасности	Крайна числова стойност от табл. 19
1.	Речни наводнения	11.00
2.	Доставка на електроенергия	10.4
3.	Земетресения	10.1
4.	Спиране доставка на природен газ	10.1
5.	Горски пожари	10.1
6.	Железопътни катастрофи	8.8
7.	Прекъсване на водоснабдяване	8.8
8.	Завишен радиационен фон вследствие на авария в АЕЦ	8.8

9.	Скъсване на язовирна стена	8.6
10.	Снежни бури, снегонавявания и заледявания	7.8
11.	Пожари в земеделски територии	7.6
12.	Човешка пандемия	7.6
13.	Автотранспортни температури	7.3
14.	Високи температури	7.3
15.	Авария с източник на ЙЛ	7.0
16.	Разлив на опасни вещества	6.3
17.	Градушки	5.6
18.	Снегонавявания	5.3

Раздел III. ПРЕВЕНЦИЯ

Раздел „Превенция“ представя проблемите, мерките за превенция, дейностите и отговорните институции с цел намаляване на риска от бедствия (по отношение на рисковете определени в раздел “Профила на риска”. **Наблягането на превенцията е част от процеса насочен към ограничаване възникването на нови и намаляване на съществуващите рискове от бедствия, с цел постигане на устойчивост.**

Основната информация в раздела е представена под формата на таблица по – долу:

Таблица с мерките за превенция по отношение на идентифицираните опасности:

1. За всички идентифицирани рискове

ОПИСАНИЕ НА ПРОБЛЕМА	МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ
<i>Постигане на устойчивост на обществото при бедствия</i>			
Липса на достатъчна ангажираност сред всички заинтересовани страни по намаляване на риска от бедствия.	Засилване на сътрудничество и ефективна комуникация между местните власти и другите заинтересовани страни в областта на намаляване на риска.	Периодично провеждане на срещи с всички заинтересовани страни.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт; 2. Служби за спешно реагиране; 3. Доставчици на основни стоки /услуги/; 4. Юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия в рамките на съответната територия
<i>Изграждане на капацитет за управление на риска</i>			
Недостатъчен капацитет за управление на риска от бедствия.	Оценка и анализ на текущото състояние на капацитета за управление на риска.	Провеждане на целенасочено и координирано образование и обучение за развиване на капацитета за управление на риска от бедствия.	Териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт;

ОПИСАНИЕ НА ПРОБЛЕМА	МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ
<i>Постигане на съгласуваност при провеждане на политиките за устойчиво развитие, адаптиране към промените в климата и намаляване на риска от бедствия</i>			
<p>Липса на съгласуваност между отделните стратегически документи и политики.</p>	<p>Интегриране на ПЗБ с други инструменти, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - регионалните планове за развитие, областните стратегии за развитие, общинските планове за развитие (по Закона за регионалното развитие); - общите и подробни устройствени планове (по Закона за устройство на територията); - планове за управление на риска от наводнения (по Закона за водите); - инвестиционни програми и проекти за регионално и местно развитие; 	<p>ясно разпределение на ролите и отговорностите на заинтересованите страни, изясняване на очакванията на СНРБ и определяне на реалистични и постижими резултати;</p> <ul style="list-style-type: none"> - планиране и развитие на стратегически партньорства за намаляване на риска от бедствия, в сътрудничество между местните власти и другите заинтересовани страни; - създаване на общ подход за превенция, ясни връзки между дейностите на всички заинтересовани страни и повишаване на координацията при извършването им; - установяване и поддържане на връзки между ПЗБ и всички други стратегии, планове и програми, чрез които могат да се реализира политиката за намаляване риска от бедствие в района на действие на СНРБ; 	<p>Териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Служби за спешно реагиране; - Доставчици на основни стоки/услуги; - Юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия в рамките на съответната територия
<i>Постигане на устойчивост на финансирането на защитата при бедствия</i>			

Липса на координирано финансиране на дейности за намаляване на риска от бедствия.	Въвеждане на механизми за финансиране на дейностите за намаляване на риска от бедствия;	Предвиждане на финансови средства за защита при бедствия в годишните бюджети. Осигуряване на финансови средства от структурните фондове на ЕС.	Териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт;
---	---	--	---

2. РЕЧНИ НАВОДНЕНИЯ

ОПИСАНИЕ НА ПРОБЛЕМА	МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ
<i>Постигане на устойчивост на обществото при бедствия</i>			
Липса на достатъчно разбиране и познания относно риска от наводнение	Повишаване на познанията и разбирането за риска от наводнение.	Използване на информацията от изготвените карти за риска от наводнения. Изучаване и използване на опита от предходни наводнения в страната Провеждане на информационни кампании за повишаване на осведомеността на населението. Провеждане на обучение в системата на предучилищното и училищното образование и в системата на висшето образование за риска от наводнение.	Общинска администрация РДПБЗН, БЧК

<p>Висок риск от наводнение</p>	<p>Обследване на техническото и експлоатационното състояние на мостовете. Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна. Постоянен мониторинг на застрояването в близост до заливаемите зони. Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия. Изграждане на нови корекции. Реконструкция и поддържане на корекциите. Изграждане на земно-насипни диги. Надграждане на диги.</p>	<p>Съгласно изготвената програма от мерки на БДЧР от ПУРН</p>	<p>Съгласно изготвената програма от мерки на БДЧР от ПУРН</p>
---------------------------------	--	---	---

3. ЗЕМЕТРЕСЕНИЯ

ОПИСАНИЕ НА ПРОБЛЕМА	МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ
<i>Постигане на устойчивост на обществото при бедствия</i>			
<p>Липса на достатъчно разбиране и познания относно риска от земетресение.</p>	<p>Повишаване на познанията и разбирането за риска от земетресение.</p>	<p>Използване на информацията от изготвените карти на сеизмичния риск. Изготвяне на оценка и анализ на сеизмичния риск за сградния фонд в общината. Изучаване на чужд опит от предходни земетресения по света, поуки, добри практики и т.н. Провеждане на информационни кампании за повишаване на осведомеността на населението. Провеждане на обучение в системата на предучилищното и училищното образование и в системата на висшето образование за риска от земетресение.</p>	<p>Общинска администрация РДПБЗН, БЧК</p>
<p>Липса на информация, относно сеизмичната устойчивост на сградния фонд и съоръженията.</p>	<p>Гарантиране на сеизмичната устойчивост на сградния фонд в областта.</p>	<p>обследване на сеизмичната осигуреност на социално-значими обществени сгради (училища, болници и др.) и предприемане на мерки по усилването им при доказана необходимост; - обследване състоянието на сградния фонд на предприятията с рискови производства; - съобразяване на показателите за плътност и интензивност на застрояване с оценката на риска от земетресения;</p>	<p>Общинска администрация</p>

4. ЯДРЕНА ИЛИ РАДИАЦИОННА АВАРИЯ

ОПИСАНИЕ НА ПРОБЛЕМА	МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ
<i>Постигане на устойчивост на обществото при бедствия</i>			
Липса на достатъчно разбиране и познания относно риска от ядрена или радиационна авария	Повишаване на познанията и разбирането за риска от ядрена или радиационна авария	<p>Използване на информация след изготвяне на карти на риска от ядрена или радиационна авария. Използване на информация след изготвяне на оценка и анализ на риска от ядрена или радиационна авария.</p> <p>Изучаване на чужд опит от предходни аварии по света, поуки, добри практики.</p> <p>Провеждане на информационни кампании за повишаване на осведомеността на населението.</p> <p>Провеждане на обучение в системата на предучилищното и училищното образование и в системата на висшето образование за риска от ядрена или радиационна авария.</p>	Общинска администрация РДПБЗН, БЧК
Липса на индивидуални средства за защита и съвременна апаратура за измерване на гама – фона.	Осигуряване на съвременни индивидуални средства за защита и технически средства за измерване на гама – фона.	<p>Поддържане на запас от ИСЗ за населението и създаване на организация за своевременното им раздаване при необходимост;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поддръжка на съществуващите защитни съоръжения; - Изграждане на нови защитни съоръжения; 	Общинска администрация РДПБЗН, БЧК .

5. ГОРСКИ ПОЖАРИ

ОПИСАНИЕ НА ПРОБЛЕМА	МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ
<i>Постигане на устойчивост на обществото при бедствия</i>			
Нисък риск от горски пожари на територията на областта.	Съгласно лесоутройствените и годишните планове за защита на горските територии от пожари	<p>Направа на лесокултурни прегради</p> <p>Направа на нови минерализовани ивици</p> <p>Поддържане на съществуващи минерализовани ивици</p> <p>Поставяне на указателни и забранителни табели с противопожарна тематика</p> <p>Поддържане в изправност на изградената система от противопожарни наблюдателни пунктове “кули“ за ранно откриване на пожари и изграждане на нови такива.</p> <p>Осъществяване на ефективен контрол върху дейностите в селскостопанските територии, граничещи с горските територии, за спазване на забраната за палене на стърнища, сухи треви и храсти, съгласно Закона за опазване на земеделските земи.</p>	СИДП, РДПБЗН, РДГ

6. РАЗРУШАВАНЕ НА ЯЗОВИРНА СТЕНА

ОПИСАНИЕ НА ПРОБЛЕМА	МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ
<i>Постигане на устойчивост на обществото при бедствия</i>			
Липса на поддръжка и обследване на състоянието на язовирните стени.	Изпълнение на мерки за поддържане на язовирните стени и съоръженията към тях в изправно техническо състояние и осигуряване на безопасната им експлоатация.	Изпълнение на дейности по извеждане от експлоатация на язовирни стени и/или съоръжения към тях, които са в предаварийно състояние, до възстановяване на технологичната и конструктивната им сигурност или ликвидация на такива язовирни стени и/или съоръжения, ако възстановяването или реконструкцията им са нецелесъобразни; Контрол по изпълнение на изискванията на Наредба за условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях, както и на контрол за техническото им състояние Контрол за готовността за безопасна експлоатация на язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях по реда на Глава девета „Защита от вредното въздействие на водите“ от Закона на водите;	Собственика/оператор на язовира, РО НЯЯС, БДЗБР, общинска администрация

7. ПРОМИШЛЕНА АВАРИЯ С ОТДЕЛЯНЕ НА ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА И МАТЕРИАЛИ

ОПИСАНИЕ НА ПРОБЛЕМА	МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ
<i>Постигане на устойчивост на обществото при бедствия</i>			
Възникване на промишлени аварии и нанасяне на негативни въздействия върху човешкото здраве и околната среда	Контрол за спазване изискванията на ЗООС за обектите с рисков потенциал.	Извършване на ежегодни проверки на обектите с рисков потенциал по ЗООС съгласно заповед на министъра на МОСВ	РИОСВ, РДПБЗН, общинска администрация, дирекция инспекция по труда
	Контрол за спазване изискванията на ЗООС за обектите съхраняващи негодни препарати за растителна защита и пестициди (ББ кубове).	Извършване на ежегодни проверки на складовете.	РИОСВ, общинска администрация
	Контрол по спазване наредбата за реда и начина за съхранение на ОХВС.	Периодичен контрол на операторите, съхраняващи ОХВС.	РИОСВ
	Идентифициране и оценяване на евентуалните въздействия върху околната среда и човешкото здраве от строителството и експлоатацията на инвестиционни предложения във всички отрасли на икономиката и развитието на инфраструктурата на ранен етап от тяхното проучване и разработване, както и на планове и програми от национално, регионално и местно равнище.	Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), Екологична оценка (ЕО)	РИОСВ

Раздел IV. ГОТОВНОСТ

1. Цел и основни компоненти на раздел „Готовност“.

Цел на раздела - да се извърши преглед на текущите нива на организационна готовност на съставните части на ЕСС и готовността на населението.

Съгласно ЗЗБ, "Готовност" са знанията и способностите на държавни структури, организации, общности и хора, които спомагат за предвиждането, реагирането и ликвидирането на последствията от вероятни, неизбежни, случващи се или случили се бедствия, постигнати в резултат на предварително предприети действия.

В раздела е описана готовността за справяне с бедствия, включваща планиране, обучение, тренировки на съставните части на ЕСС и населението.

Основните съставни части на единната спасителна система (ГДПБЗН - МВР, ОДМВР, БЧК и центровете за СМП) осигуряват непрекъснатата готовност за приемане на съобщения при възникване на бедствия, тяхната оценка и незабавни действия.

Органите на централната изпълнителна власт и съставните части на единната спасителна система разработват планове за защита при бедствия за изпълнение на задачите, произтичащи от Националния план за защита при бедствия и плановете на областно и общинско ниво.

Юридически лица и еднолични търговци, собственици и ползватели, осъществяващи дейност в обекти, представляващи строежи по чл. 137, ал. 1, т. 1, буква "г" или "д" от Закона за устройство на територията, която представлява опасност за възникване на бедствие:

- ✓ разработват аварийен план на обекта, в който е описано времето за готовност за реагиране на структурите и лицата от обекта за изпълнение на предвидените мерки;
- ✓ организират провеждането на тренировки по изпълнение на аварийния план най-малко веднъж годишно;
- ✓ изграждат и поддържат локални системи за оповестяване за осигуряване на ранно предупреждение на персонала, компетентните органи и населението;
- ✓ създават, подготвят и поддържат в готовност силите и средствата от обекта и средства за защита на работещите на територията на обекта;
- ✓ провеждат обучение на работещите за защита при бедствия.

Юридическите лица и едноличните търговци, осъществяващи дейност в сгради за обществено обслужване, представляващи строежи по чл. 137, ал. 1, т. 2, буква "д" от Закона за устройство на територията, както и в лечебни заведения за болнична помощ, училища и детски градини,

независимо от тяхната категория по чл. 137 от Закона за устройство на територията.

✓ изготвят план за защита при бедствия на пребиваващите, който съдържа времето за готовност за реагиране на лицата от обекта за изпълнение на предвидените мерки;

✓ организират провеждането на тренировки за изпълнение на плана най-малко веднъж годишно;

✓ провеждат обучение на персонала за защита при бедствия.

Подготовката на съставните части на единната спасителна система се извършва чрез провеждане на **тренировки и учения**.

- Целта на тренировките е установяване състоянието на комуникационно-информационната система и готовността на екипите за реагиране при бедствия.

- Ученията се планират и провеждат за подобряване на взаимодействието и координацията на съставните части на единната спасителна система и органите на изпълнителната власт за реагиране при бедствия.

Готовност на съставните части на ЕСС за Община Шумен

РС ПБЗН – Шумен е окомплектована по щатове със служители. Личният състав е преминал обучение за ефективно изпълнение на задълженията си. Екипите са оборудвани с лични предпазни средства, съгласно нормативните изисквания. Поддържа се 24 часово дежурство от екипи изнесени по районите служби на общините Шумен, Нови пазар, Каолиново и Велики Преслав, които покриват територията на областта. Техниката е окомплектована.

РУ МВР – Шумен е под щатове с личен състав и техника на територията на Областта. В областния град Шумен и общините Нови пазар, Каолиново и Велики Преслав има изнесени районни.

Служителите са мотивирани и обучени за изпълнение на задълженията си като при необходимост да осигурят реда и да помогнат при оповестяване на населението на област Шумен.

ЦСМП – Шумен Центърът за спешна медицинска помощ Шумен има на разположение отлични специалисти, добра апаратура и работи в 24 часов непрекъснат режим. Структурата на ЦСМП Шумен се състои от Медицински сектор, състоящ се от седем подразделения, разположени на територията на област Шумен: гр. Шумен и филиали в гр. Велики Преслав, гр. Нови Пазар, гр. Смядово, гр. Върбица, гр. Каолиново и с. Венец.

БЧК – Шумен има изграден Областен оперативен щаб и разполага с по два екипа за общините Търговище и Попово и по един екип за общините Омуртаг, Антоново и Опака. Към община Попово има изграден Български младежки червен кръст съставен от доброволци на две гимназии в града, а община Търговище разполага и с младежки аварийен екип в състав от 10 души, обучени и окомплектовани. Тези две формирования биха могли да спомогнат дейността на БЧК – Търговище при нужда.

Община Шумен разполага с 24 доброволци, които са окомплектовани с необходимите лични предпазни средства, средства за

гасене на полски пожари, моторни помпа и ел. агрегат. Налични са за горски пожари гръбни пръскачки.

В Община Шумен ще се осигуряват стоки от първа необходимост от хранителни търговските верги – „Кауфланд“, Лидл, Била, Булмаг. В общината няма хлебозавод и се осигуряваме от цитираните вериги. В общината разполагаме достатъчно с аптеки за осигуряване с лекарства.

Тренировките и ученията се провеждат по заповед на министъра на вътрешните работи, областния управител или на кмета на общината.

2. Текущи нива на готовност

Текущи нива на готовност на съставните части на ЕСС и готовността на населението, въз основа на получените резултати за „Готовност“ в раздел II „Профил на риска“. Опасности	Текущо ниво на готовност на съставните части на ЕСС	Текущо ниво на готовност на населението
Земетресения	високо	средно
Речни наводнения	високо	средно
Разрушаване на язовирна стена	високо	средно
Инцидент с източник на йонизиращи лъчения	високо	средно
Транспортни катастрофи	високо	средно
Горски пожари	високо	средно
Промислена авария с отделяне на опасни вещества и материали	високо	средно
Ядрена авария	високо	средно
Снежни бури, снегонавявания и залежавания	високо	средно

3. Мерки за готовност свързани с поддържаните и подобряването на готовността.

Дейностите свързани с готовността за справяне с бедствия, включват планиране, обучение, тренировки на съставните части на ЕСС и населението са посочени в Таблица 16.

Таблица 16.

Дейности, които са предвидени за изпълнение	Отговорни структури за изпълнението на всяка от дейностите (водещи и подпомагащи)	Времовата рамка за изпълнение на всяка от дейностите
1. Планиране:		
1.1. ОПЗБ	ОСНРБ	3 години от влизане в сила на ЗИДЗЗБ
1.2. Общински ПЗБ	Общински СНРБ	3 години от влизане в сила на ЗИДЗЗБ
1.3. ПЗБ за изпълнение на задачите, произтичащи от НПЗБ и планове на областно и общинско ниво.	Териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт и съставните части на ЕСС	След разработване на планове на областно и общинско ниво.
1.4. Планове за защита при бедствия на пребиваващи в обекти	ЮЛ и ЕТ, осъществяващи дейност в сгради и съоръжения за обществено обслужване с капацитет над 1000 места за посетители, както и в лечебни заведения за болнична помощ, училища и детски градини.	Организирането на тренировки за изпълнение на плана най-малко веднъж годишно.
1.5. Аварийни планове на обекти	ЮЛ и ЕТ, собственици и ползватели, осъществяващи дейност в обекти, която представлява опасност за възникване на бедствие.	Организирането на тренировки по изпълнение на аварийния план най-малко веднъж годишно.
2. Обучение		
2.1. Обучение на органите на изпълнителната власт и другите държавни органи	Ръководителите организират обучение на служителите от подчинените им звена, служби и други оперативни структури за изпълнение на дейности по защитата.	Съгласно планове и програми
2.2. Обучение на	Организира се от кметовете на	Ежегодно в

населението за защита при бедствия	общините чрез предоставяне на информация по подходящ начин. Органите на изпълнителната власт в рамките на своята компетентност подпомагат обучението чрез поддържане на информация на интернет страницата си за намаляване на риска от бедствия и за начините на поведение и за защитните мерки.	рисковите райони определени с оценката на риска
2.2.1.Обучение в системата на предучилищното, училищното и висшето образование за защита при бедствия	Водеща - РУО Подпомагачи – РДПБЗН, БЧК, ОДМВР (Органите на изпълнителната власт в рамките на своята компетентност подпомагат обучението чрез поддържане на информация на интернет страницата си за намаляване на риска от бедствия и за начините на поведение и за защитните мерки).	Съгласно учебните програми на Министерството на образованието, плановете на учебните заведения
3. Тренировки		
3.1. Тренировки и учения на щаба за изпълнение на задачите на ОПЗБ	Провеждат се по заповед на областния управител на област Шумен	Тренировки - най-малко веднъж годишно Учения - най-малко веднъж на 2 години
3.2. Тренировки и учения на щаба за изпълнение на задачите на Общ. ПЗБ	Провеждат по заповед на кмета на общината.	Най-малко веднъж годишно
3.3. Тренировки и учения за изпълнение на задачите от плановете на териториалните звена на централната админи-страция на	Териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт и съставните части на ЕСС	Съгласно плановете на съответните структури

изпълнител-ната власт и съставните части на ЕСС		
3.4. Тренировки по изпълнение на аварийни планове на обекти	ЮЛ и ЕТ, собственици и ползватели, осъществяващи дейност в обекти, която представлява опасност за възникване на бедствие.	Най-малко веднъж годишно
3.5. Тренировки по изпълнение на планове за защита при бедствия на пребиваващи в обекти	ЮЛ и ЕТ, осъществяващи дейност в сгради и съоръжения за обществено обслужване с капацитет над 1000 места за посетители, както и в лечебни заведения за болнична помощ, училища и детски градини.	Най-малко веднъж годишно

Раздел V. РЕАГИРАНЕ

1. Основни нива на реагиране.

Рамката за организация на реагирането включва три основни нива на планиране на реакцията, като същите са подредени във възходящ ред, както следва: тактическо, оперативно и стратегическо.

Планирането на реагирането на стратегическо ниво не е в обхвата на настоящия план. Така реагирането на частите на ЕСС, включени в изпълнение на настоящия план обхваща само нивата тактическо и оперативно реагиране.

Реагирането на тактическо ниво включва директно и пряко изпълнение на стандартни оперативни процедури, инструкции, различни планове и др. от частите на ЕСС на областно ниво.

Реагирането на оперативно ниво включва дейността на общинския щаб за изпълнение на плана, като детайлна схема за организация на дейността е дадена в приложение № 17.

За да се направи плавен преход между решенията на щаба и тяхното прилагане конкретно без дублиране от екипите за реагиране се изгражда настоящата рамка за реагиране на частите на ЕСС на област Шумен.

Верикалното преминаване на управление и мястото на областния щаб е както следва:

При въвеждане на националния план за защита при бедствия управлението преминава на национално ниво. Областните и общинските щабове за изпълнение на съответните планове за защита при бедствия в засегнатите територии продължават да изпълняват своите функции и задължения, като координацията и управлението на силите и средствата на ЕСС се осъществява на национално ниво.

При въвеждане на областния план за защита при бедствия управлението преминава на областно ниво. Общинският щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия в засегнатите територии продължава да изпълняват своите функции и задължения, като координацията и управлението на силите и средствата на ЕСС се осъществява на областно ниво от съответния областен управител и щабът за изпълнение на областния план за защита при бедствия.

Териториалните структури и звена на органите на изпълнителната власт, физически и юридически лица с отговорности по изпълнението на общинския план за защита при бедствия изпълняват своите функции и задължения, като координацията и управлението на силите и средствата на ЕСС на общинско ниво се осъществява от кмета на общината и общинският щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия.

Щабовете на отделните централни органи на изпълнителната власт, неправителствени организации и др., представени на областно ниво изпълняват решенията на областния щаб.

Юридическите лица и едноличните търговци, включени в плана за защита при бедствия са длъжни да предоставят при поискване планираната помощ съгласно сключени споразумения.

На едно ниво с областния щаб стоят останалите областни щабове в страната, действащи при задействане на националния план, като взаимодействието между тях се осъществява чрез националния щаб.

На едно ниво с общинския щаб стоят останалите общински щабове в областта, действащи при задействане на областния план, като взаимодействието между тях се осъществява чрез областния щаб.

2. Ред за активиране на плана и на щаба за неговото изпълнение:

С обявяването на бедствено положение се въвежда съответният план за защита при бедствия.

В зависимост от конкретната опасност с цел по – добра преценка и експертиза преди активирането на плана, Кметът събира щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия, за да се разгледа и оцени наличната информация, която е постъпила по различни канали и да се инициира въвеждането на плана за защита при бедствия.

Вариант 1: Получаване на сигнали за възникнали произшествия на територията на общината. Оценяващият информацията орган на изпълнителната власт предава информацията до кмета с конкретно предложение за въвеждане на плана и активизиране на щаба, придружена с оценка в писмен вид за доклад пред щаба и членовете на щаба.

Вариант 2 : Получаване на ранно предупреждение за предстоящо опасно явление. Оценяващият информацията орган на изпълнителната власт предава информацията до кмета с конкретно предложение за

въвеждане на плана и активизиране на щаба, придружена с оценка в писмен вид за доклад пред щаба и членовете на щаба.

Вариант 3: Въведен план на територията на минимум една община. Оценяващият информацията ръководител на общинския щаб (кмета на общината) предава информацията до областния управител с конкретно предложение за допълнителни сили и средства.

Вариант 4: Задействан е националният план за защита при бедствия. Информацията идва със заповед на министър - председателя за конкретни действия от областните щабове.

3. Описание на функциите на щаба за изпълнение на ПЗБ, оперативните центрове и тяхната роля:

Общинският щаб за изпълнение на ПЗБ има следните функции:

1. анализ и оценка на обстановката при бедствие - Събира информация за обстановката до момента от частите на ЕСС; Обобщава предприетите конкретни действия от всички звена като момента, информация за броя на произшествията, опасността от развитие на ситуацията и т.н.

2. предлага на Кмета за одобрение решения относно необходимия обем и ресурсно осигуряване на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи за предотвратяване, ограничаване и ликвидиране на последствията от бедствието и за подпомагането на засегнатото население. Разглежда предварително планираните дейности в отделните планове за действие на органите на изпълнителната власт и при необходимост включва допълнителни мероприятия за изпълнение; Включва конкретни задачи за изпълнение от частите на ЕСС, предварителни срокове за изпълнение и доклад за изпълнение.

3. осъществява контрол по изпълнението на задачите и мерките за овладяване на бедствието; Изисква периодично писмена информация от частите на ЕСС за хода на операциите, анализира подадената информация и взема решения за провеждане на защитни мероприятия.

4. информира чрез медиите населението за развитието на бедствието, за предприетите действия за неговото ограничаване и овладяване и за необходимите предпазни мерки и действия; Определя се лице, което ще предоставя информацията, начина за предоставянето: организиране на срещи с медиите и брифинги, изготвяне на съобщения до населението през средствата за масово осведомяване и социални мрежи, горещ телефон, 24-часов дежурен служител, изготвяне на хартиени информационно - разяснителни материали. Същата се предоставя на достоверни и надеждни източници за осведомяване.

5. докладва на Кмета за хода на провежданите защитни мероприятия.

При обявяване на „бедствено положение“ ръководителят (областния управител) възлага на членове на щаба изпълнението на определени функции (планиране, операции, логистика), като сформира съответните секции и техни ръководители. Той определя и лица от областна администрация, членове на щаба, на следните подпомагащи го позиции:

- отговорник за публичната информация – разглежда всички въпроси, свързани с медиите и координира разпространяването на информация до тях;

- отговорник за взаимодействието (лице за връзка с органи и организации) – поддържа контакт със структурите, участващи в реагирането при бедствие

- отговорник за безопасността – следи за безопасните условия и предлага мерки за осигуряване на безопасност на персонала, включен в операциите.

Координацията на съставните части на единната спасителна система се осъществява чрез оперативните центрове на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР.

Оперативните центрове:

1. Приемат и оценяват информация за възникнали бедствия;
2. Уведомяват компетентните съставни части на единната спасителна система и координират по-нататъшната дейност на основата на стандартни оперативни процедури;

3. Ранното предупреждение и оповестяването на органите на изпълнителната власт и на съставните части на ЕСС на национално ниво се разпореждат от министъра на вътрешните работи, министрите в рамките на тяхната компетентност или от оправомощени служители. Ранното предупреждение и оповестяването се извършват от НКВ/АКВ по заповед на директора на ГДПБЗН. Ранното предупреждение и оповестяването на областно и общинско ниво се разпореждат от областния управител, от кметовете на общини или от оправомощени от тях служители съгласно плана за защита при бедствия, се извършват от РКВ в административния център на областта по заповед на директора на РДПБЗН.

При невъзможност за извършване на ранното предупреждение и оповестяване се определя друг контролен възел след съгласуване с НОЦ и се извършва ранното предупреждение и оповестяването.

При възникване на опасност или при авария в обектите по чл. 35 от ЗЗБ (приложение № 14) ранното предупреждение и оповестяването на отговорните структури и лица за изпълнение на предвидените мерки в аварийния план на обекта се извършват по разпореждане на ръководителя на обекта или упълномощени от него служители чрез ЛКВ от ЛСО. За извършеното ранно предупреждение и оповестяването незабавно се подава сигнал към съответния оперативен център на ГДПБЗН и се уведомяват

областният управител и кметът на застрашената или засегнатата община/кметство.

Разпореденията по ранното предупреждение и оповестяването трябва да съдържат информация за опасността или за бедствието, както и за органите на изпълнителната власт и съставните части на ЕСС, които следва да бъдат уведомени. Когато разпоредването е устно, то се потвърждава в писмена форма в първия работен ден, следващ деня на издаването му.

Ранното предупреждение и оповестяване на населението е предназначена за едновременно предупреждение или оповестяване на застрашени хора на определена територия за предстоящо или настъпило бедствие и за излъчване на указания за необходимите мерки и действия чрез акустични сигнали и гласова информация. Акустичните сигнали се подават чрез крайни акустични устройства - механични и електронни сирени.

4. По искане на ръководителя на операциите организират включване на предвидените в плановете за защита при бедствия съставни части на единната спасителна система, както и на допълнителни сили и средства.

Описание на службите за спешно реагиране и другите съставни части на ЕСС, участващи в изпълнението на плана:

Вредно въздействие/ Последствия	Опасности, съгласно определените в плана, водещи до тези последствия	Функция	Водещи отговорни институции
разрушаване на сгради и съоръжения;	Земетресение, Наводнение и горски пожари	Извършване на експертна оценка на сградите	Общински администрации
		Защитно укрепване на сгради и съоръжения	РДПБЗН и общински администрации
		Извеждане на застрашено население от сградите	РДПБЗН, ОДМВР, общински администрации, ЦСМП
		Ограничаване на достъпа до мястото за намеса	ОДМВР
нарушена пътна инфраструктура	Земетресение, Наводнение и Снегонавявания, голямо ПТП	Спиране на движението по застрашени пътни и ж.п. участъци	ОПУ, НКЖИ, ОДМВР
		Регулиране на движението, отцепване на мястото за намеса и въвеждане на ограничения	ОДМВР
		Извършване на възстановителни	ОПУ, НКЖИ, общински администрации

		дейности	
нарушено електроподаване	Земетресение, Наводнение и Снегонавявания, Ядрена авария, Горски пожари	Извършване на възстановителни дейности	Електроразпрделение Север, НЕК ЕСО МЕР ШУМЕН
		Осигуряване на достъп до аварията	Електроразпрделение Север, НЕК ЕСО МЕР ШУМЕН, общински администрации
		Приоритетно осигуряване на резервно захранване	РДПБЗН, Електроразпрделение Север, НЕК ЕСО МЕР ШУМЕН
нарушено газоподаване	Земетресение, Наводнение	Извършване на възстановителни дейности	Булгартрансгаз ЕАД, Аресгаз АД, Овергаз мрежи АД
нарушено водоснабдяване	Земетресение, Наводнение, Снегонавявания	Извършване на възстановителни дейности	В и К дружества
		Осигуряване на достъп до аварията	В и К дружества
нарушена комуникационна свързаност	Земетресение, Наводнение, Ядрена авария	Извършване на възстановителни дейности	Мобилни оператори (Виваком, А1, Теленор)
		Осигуряване на достъп до аварията	РДПБЗН
		Осигуряване на аварийна алтернативна свързаност за нуждите на ЕСС	ОДМВР
авария в промишлени обекти	Земетресение	Намаляване на вредното въздействие	РДПБЗН
		Ограничаване на достъпа до мястото за намеса	ОДМВР
		Извършване на мониторинг на средата	РИОСВ
нарушено експлоатационно състояние на хидротехнически съоръжения	Земетресение, Наводнение	Извършване на експертна оценка и възстановителни дейности.	Собственици на съоръженията
		Аварийно източване на съоръжението	РДПБЗН
население останало без подслон	Земетресение, Наводнение, Горски пожари	Осигуряване на места за настаняване	Общинските администрации, областна администрация
		Логистично осигуряване	Общинските администрации, областна администрация
		Оказване на медицинска помощ	РЗИ

		Оказване на психологическа помощ	РЗИ, БЧК
възникване на епидемии	Земетресение, Наводнение	Вземане на проби за анализ	РЗИ, ОДБХ
		Мерки за намаляване на въздействието	РЗИ, ОДБХ, Общински администрации
		Ограничаване и отцепване на мястото	ОДМВР, Общински администрации
застрашени уязвими групи (лежащо болни, инвалиди, диализно болни, и т.н.)	Земетресение, Наводнение, Радиационна авария, Горски пожари	Водене на отчет	Общински администрации ДСП
		Извеждане на безопасно място	РДПБЗН, ОПУ, Общински администрации
		Осигуряване на медицинска помощ	ЦСМП и болнични заведения
затрупани и изчезнали хора	Земетресение, Наводнение	Ограничаване на достъпа до мястото за намеса	ОДМВР
		Осигуряване на психологическа помощ	РЗИ, БЧК
		издирване и спасяване	РДПБЗН
		издирване	ПСС – БЧК
		Осигуряване на медицинска помощ	ЦСМП и болнични заведения
		Събиране на предварителна информация за затрупани и изчезнали хора и изясняване на самоличността	ОДМВР
		Даване на информация за загиналите и пострадалите лица, на които е оказвано медицинска помощ	РЗИ
загинали и пострадали хора	Земетресение, Наводнение, Промислена авария, Горски пожари, голямо ПТП	Осигуряване на медицинска помощ	ЦСМП и болнични заведения, общински администрации
		Даване на информация за загиналите и пострадалите лица, на които е оказвано медицинска помощ	РЗИ
множество пожари	Земетресения, Промислена авария, Горски пожари	Ограничаване на достъпа до мястото за намеса	ОДМВР
		Извършване на пожарогасителни дейности	РДПБЗН

		Извършване на измерване на параметрите на околната среда	РИОСВ
нарушено експлоатационно състояние на обекти от критичната инфраструктура	Земетресение	Извършване на възстановителни дейности	Собственици на обектите
нарушен обществен ред и мародерстване	Земетресение	Извършване на действия за разкриване и задържане на разпространителите на слухове, подстрекателите на безредици, извършителите на мародерство и други престъпления;	ОДМВР, Общински администрации
непосредствана заплаха за живота и здравето на населението	Земетресение, Наводнение, Радиационна авария, Горски пожари, Промислена авария	Евакуация	Общинските администрации, областна администрация, ОДМВР, РДПБЗН
наличие на свлачища и срутища	Земетресение, Наводнение	Извършване на оценка и укрепване	Общинските администрации, областна администрация
недостиг на питейна вода	Земетресение, Наводнение, Радиационна авария	Осигуряване на питейна вода	В и К дружества, БЧК, Общинските администрации
		Пречистване на вода	РДПБЗН, В и К дружества
множество загинали животни	Земетресение, Наводнение	откриване и изваждане на животински трупове	РДПБЗН, Общинските администрации, РДГ
		Извозване и неутрализиране на животински трупове	ОДБХ, Общинските администрации
опасност от радиоактивно замърсяване	Радиационна авария	Медицинска помощ	НЦРРЗ
		Деконтамонация на хора	РДПБЗН
		Мониторинг на средата	АЯР
		Събиране на данни от мониторинга	РДПБЗН
		Дозиметричен контрол на храни и питейна вода	ОДБХ, НЦРРЗ
		Йодна профилактика	НЦРРЗ, Общинските администрации
		Медицинска помощ	НЦРРЗ
		Определяне на изисквания към обществената и личната	НЦРРЗ

		хигиена	
		Определяне на режима на хранене на рисковите групи от населението	НЦРРЗ
възникване на специфични заболявания	Радиационна авария	Извършване на профилактични прегледи	Болнични заведения
недостиг на незамърсена храна	Радиационна авария	Извършване на дозиметричн контрол	ОДБХ и НЗРРЗ
		Доставка на безопасни хранителни продукти	Общинска и Областна администрация
повишена радиационен гама фон	Радиационна авария	Мониторинг на средата	АЯР
		Събиране на данни от мониторинга	РДПБЗН
повишен автомобилен трафик	Радиационна авария	Ограничаване на трафика Контрол на трафика	ОО "Контролна дейност - ДАИ", ОПУ, ОДМВР
спиране на пътния трафик по определени пътища	Радиационна авария	Осигуряване на храна и вода	Общински администрации, БЧК

4. Връзки между структурите за спешно реагиране и другите съставни части на ЕСС и съответните оперативни процедури и редът за взаимодействие:

Областният управител осъществява общото ръководство на съставните части на ЕСС.

Общото ръководство се осъществява по хоризонтала между съставните части на ЕСС, участващи в реагирането при бедствие, а командването е по вертикала в рамките на всяка съставна част на ЕСС и се осъществява от представител на съответната структура.

Всички структури, включени в овладяването на бедствие получават задачите и докладват за тяхното изпълнение при спазване на субординацията по вертикала, като участващите части на ЕСС запазват институционалната си принадлежност - При реагирането всяка структура запазва своята оперативна самостоятелност и независимост. За да се организира изпълнението на плана след въвеждането му е необходимо непрекъснато взаимодействие между частите на ЕСС, като те взаимодействат чрез съответните представители в секциите за работа на съответния щаб.

5. Ресурси в помощ на усилията при реагиране.

Ресурсите (екипи и техника), с които разполагат институциите, ангажирани с реакцията по настоящия план са дадени в приложение № 18.

При извършване на ранно предупреждение се използват наличните комуникационни канали като интернет адреси, телефони, факс апарати и

през дежурните стаи на областна и общинска администрация по ТКО (технически комплекс за оповестяване).

Наличието на система за ранно предупреждение на ниво област ще подпомогне тази дейност като за целта ще се уведомяват съответните органи на изпълнителната власт и съставни части на ЕСС за получено ранно предупреждение. Ранното предупреждение се осъществява съгласно разработена схема (приложение № 17), като за целта се използва изградения областен координационен възел (ОКВ) в РДПБЗН-Шумен. Задействането на ОКВ за ранно предупреждение се извършва по гореописаните канали като за изпълнението на задачата от Оперативния център на РДПБЗН се изисква санкция на директора на РДПБЗН – заповед за извършване на ранно предупреждение.

ОКВ са използва за кратко съобщение, което да съдържа основна информация за опасността.

Оповестяването при бедствие също се извършва по разработена схема (приложение № 17) като за отделните части се прилагат и действащите за структурите схеми за оповестяване, за да се избегне дублиране на предаване на сигнала за бедствие.

6. Реда за осъществяване на наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване (чл. 11 от ЗЗБ) при различни опасности

Наблюдението се основава на:

- ✓ информация и данни, предоставени от физически лица, организации и институции;
- ✓ информация и данни от системи за мониторинг на метеорологични, хидрологични, сеизмологични, химически, биологични, радиологични, ядрени, екологични и други обекти и явления;
- ✓ информация и данни, получени в центровете на Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112;
- ✓ хидрометеорологична прогностична информация за опасни явления от Националния институт по метеорология и хидрология.

Ранното предупреждение изисква:

- ✓ осъществяване на наблюдение за наличието на признаци за предстоящо бедствие;
- ✓ нализ на данните от наблюдението;
- ✓ земане на решение от страна на компетентните органи;
- ✓ разпространение на предупредителна информация за предстоящо бедствие;
- ✓ предприемане на подходящи действия.

Ранното предупреждение на ЕСС и наслението се извършва по разпореждане областния управител, на кметовете на общини, на кметовете

на населени места, на кметските наместници или на упълномощени от тях служители.

Всеки от представителите на ЕСС заявява предварително контакта за ранно предупреждение и оповестяване.

Всяка част на ЕСС преценява дали самостоятелно да извършва оповестяването в рамките на структурата или това да бъде извършено централизирано от ОЦ – РДПБЗН- Шумен.

Извършването на оповестяването и ранното предупреждение на частите на ЕСС и населението е дадено в схемите съгласно Приложение № 17.

Раздел VI. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ

Възстановяването включва координираните усилия и процеси по осъществяването на мерки за подпомагане и възстановяване (краткосрочни – по време и непосредствено след събитието). Дългосрочните мерки за възстановяване след бедствие не са предмет на ПЗБ.

1. Целта на раздела е да се определят мерките, ролите, отговорностите, структурите и дейностите, които могат да бъдат изпълнени за възстановяване от бедствия в засегнатите от бедствия територии, чрез прилагане на необходимите мерки за възстановяване на обществените функции и инфраструктури на принципа „да изградим отново, но по-добре“.

При планиране на процеса по възстановяване е изключително важно сигуряване на високо ниво на ангажираност и познаване на отговорностите от всички институции, ведомства и неправителствени организации при планиране на процеса на възстановяване.

2. Структура и управление на процеса по възстановяване и подпомагане

Съгласно чл. 55 от ЗЗБ подпомагането и възстановяването при бедствие включва предоставянето на неотложна и възстановителна помощ на пострадалите (засегнатите) лица и извършване на неотложни възстановителни работи след бедствие.

Неотложната помощ се организира, осигурява и предоставя от кметовете на общините и включва: изхранване и временно настаняване на пострадалите (засегнатите) лица и животни; раздаване на облекло и битово имущество на пострадалите (засегнатите) лица.

Определянето на места за настаняване на пострадалите (засегнатите) лица и неотложната помощ се извършва съгласно общинските планове за защита при бедствия.

При необходимост и по заявките/искания на кметовете на общини чрез областния управител се предоставят фургони за живеене, сглобяеми къщи или палатки от централните и териториалните органи на изпълнителната власт, юридически и физически лица.

Възстановителната помощ се предоставя на физически лица при необходимост от основен ремонт на жилищата им, засегнати от бедствие, ако лицата отговарят на критерии, определени в правилника за

организацията и дейността на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане, наличието на които се установява въз основа на анкета, извършена от органите на Агенцията за социално подпомагане.

Възстановителната помощ се предоставя при условия и по ред, определени с правилника по чл. 54, ал. 6 от ЗЗБ, и не може да превишава стойността на данъчната оценка на жилището.

Възстановителната помощ се предоставя за:

✓ частичното възстановяване и/или частичната замяна на конструктивни елементи на строежа, както и за строително-монтажни работи, с които първоначално изпълнени, но увредени конструкции и конструктивни елементи, се заменят с други видове или се извършват нови видове работи, с които се възстановява експлоатационната им годност, след издаване на разрешение за строеж;

✓ премахване на строежи, за които е издадена заповед от кмета на общината съгласно чл. 195, ал. 6 ЗУТ, които поради природно явление с геоложки или хидрометеорологичен произход са станали опасни за здравето и живота на гражданите, негодни са за използване, застрашени са от самосрутване и не могат да се поправят или заздравят.

Неотложните възстановителни работи след бедствие за обектите, общинска собственост, се организират от кметовете на общини, съгласно общинските планове за защита при бедствия, а за обектите, държавна собственост – от областния управител или териториалните структури на министерства и ведомства.

От междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към МС се предоставят средства за извършване на неотложни възстановителни работи за трайно възстановяване на имоти - държавна или общинска собственост, читалища и молитвени домове на религиозни институции, които са засегнати от бедствия или са в състояние, което застрашава живота или здравето на населението, имуществото или околната среда, установено след обследване по реда на Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите.

За целта съответните първостепенни разпоредители с бюджет внасят искания до комисията.

Кметовете на общини изпращат копие от исканията до съответния областен управител за становище по целесъобразност.

Организирането и съхранението на дарения и помощи се извършва от областната структура на БЧК. Разпределението, раздаването и отчитане на дарения и помощи се организира и ръководи от БЧК, подпомаган от група от представители на съответни общински администрации.

1. За Всички идентифицирани рискове

ОПИСАНИЕ НА ПРОБЛЕМА ПО ОТНОШЕНИЕ ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	МЕРКИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИ ИНСТИТУЦИИ
Изграждане на капацитет за управление на риска			
Липса на обучение относно ролите и отговорностите на институциите по време на възстановяване от бедствия;	Осигуряване на високо ниво на ангажираност от всички институции, ведомства и неправителствен и организации при планиране на процеса на възстановяване;	Провеждане един път годишно на тренировка и учение по възстановяване на областно ниво.	Териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт; Служби за спешно реагиране;
Липса на тренировки/учения по възстановяване;	Ясно определяне на ролите на институциите, ведомствата и неправителствените организации на местно ниво в процеса на подпомагане и възстановяване	Осигуряване на публичност и въвличане на различни институции, ведомства и неправителствени организации, които да оказват съдействие по време на възстановяване	Доставчици на основни стоки/услуги; Юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия в рамките на съответната територия

Функции и Отговорности	Отговорни структури
Настаняване на население, останало без подслон в резервен сграден фонд	Кметове на общини
Осигуряване на палатки, фургони и сглобяеми къщи за останалите без подслон.	Кметове на общини, ОДМВР
Осигуряване на сграден фонд за държавни структури, включително за щабове за изпълнение на съответния план за защита при бедствия.	Областна администрация, Кметове на общини
Осигуряване на продукти от първа необходимост, лекарства и осигуряване на питейна вода	Кметове на общини, РЗИ, БЧК, ДСП
Осигуряване на резервно водоснабдяване.	ВиК, кметове на общини
Отстраняване на аварии по преноса и снабдяването с ел. енергия, природен газ и горива.	Електроразпределителни дружества, Арес газ, ВиК, кметове на общини
Определяне степента на разрушения на сградите и съоръженията и укрепване или разрушаване на повредени сгради	Областна администрация, кметове на общини, ръководители на институции и ЮЛ
Възстановяване на разрушени ж.п. линии	НКЖИ
Възстановяване на пътна инфраструктура	кметове на общини, ОПУ, Областна администрация
Разчистване на пътища и извличане на аварирала техника.	кметове на общини, ОПУ, РДПБЗН, ЮЛ съгласно сключените споразумения
Временно възстановяване на повредени мостове.	кметове на общини, ОПУ, ЮЛ съгласно сключените споразумения
Раздаване на помощи на пострадалото население.	кметове на общини, БЧК, ДСП
Оказване на психологична помощ и психосоциална подкрепа на пострадалите и на спасителните екипи.	БЧК, ОДМВР

Оценки на първоначалните нужди и щетите:

- ✓ подслоняване/ настаняване;
- ✓ състояние на общността – включващо както степента на персоналните загуби на собственост, така и нивото на прекъсване на социалните функции;
- ✓ инфраструктура – услуги като електричество, вода, транспорт и др.
- ✓ здравеопазване;
- ✓ поражения за икономиката – прекъсване на нормалната стопанска дейност;
- ✓ околна среда – оценка на безопасността и статуса.

Оценката се извършва на база събраната информация от ръководителя на операциите в процеса на реагирането, ОЦ на РДПБЗН, членовете на щаба за изпълнение на областния план за защита при бедствия, проверени сигнали от населението на ЕЕНСП 112, комисии за оценка на щетите и др.

Финансово осигуряване:

- ✓ Междуведомствена комисия по възстановяване и подпомагане;
- ✓ Бюджетите на министерствата и ведомствата;
- ✓ Общинските бюджети;
- ✓ Търговските дружества и едноличните търговци - за обектите им;
- ✓ Структурните фондове на Европейския съюз.

Когато финансирането е за сметка на републиканския бюджет, съгласно чл. 61, т. 1 и т. 2 на Закона за защита при бедствия, финансовите средства за изпълнение на Областния план за защита при бедствия се осигуряват в рамките на одобрените средства за съответните министерства и ведомства и бюджетни взаимоотношения на общините с републиканския бюджет, утвърден със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

Допълнителни финансови средства за ликвидиране на последици от бедствия би могло да се осигурят от резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия, съгласно Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година. Резервът се усвоява по решения на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет. Средствата се предоставят от централния бюджет и се разходват по бюджетите на министерствата, ведомствата и общините чрез корекция на бюджетните взаимоотношения между централния бюджет и съответните първостепенни разпоредители с бюджетни кредити.

Раздел VII. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

1. Цел и основни компоненти на раздел „Мониторинг и оценка“.

Целта на раздела е да осигури основа за наблюдение и оценка на ПЗБ и дейностите по неговото изпълнение.

2. Основни компоненти на раздела

Мониторингът и оценката са стандартни части от всички ефективни политики или процеси за управление на риска. Същите осигуряват „обратна връзка“ в рамките на тези процеси, позволяващи сравнение между действителните и желаните състояния. Това дава възможност за текущ анализ, с цел подобряване на резултатите и усъвършенстване на решенията и изпълняване на процесите.

Оценката може да се извърши по време на прегледа на плана, също така може да се извърши в ключови етапи като средство за оценка на напредъка към целта. Като добра практика е извършването на периодичен преглед не само на напредъка, но също така и на актуалността и приложимостта на всеки един раздел от ПЗБ.

При оценяването дали ПЗБ е адекватен, следва да се преценява дали същият:

- е точен;
- е практически приложим;
- обхваща всички необходими функции;
- осигурява необходимата координация между организациите и институциите включени в ОПЗБ.

Точността се оценява чрез проверка дали:

- съществуват съответстващи, пълни и актуални приложения в ОПЗБ;
- връзките към организациите и определените функции и ресурси са пълни и актуални;
- структурирането на частите на ЕСС и щаба за изпълнение на ОПЗБ съответстват на тяхното описание в ОПЗБ.

Практическата приложимост се оценява като се вземе предвид дали:

- местните власти и партньорски организации включени в ПЗБ са в състояние да осъществят определените им функции, описани в плана;
- организациите представени в ОСНРБ и съставните части на ЕСС на местно ниво разполагат с необходимите ресурси, за да бъдат в състояние да изпълняват техните функции описани в ОПЗБ.

Обхватът се оценява чрез:

- проверка за наличието на опасности, които не са разгледани в ОПЗБ;
- разглеждане на механизмите за въздействие чрез превенция, готовност, реагиране и възстановяване по отношение на разгледаните рискове;
- оценка на адекватността на съществуващите връзки между ОПЗБ и плановете на участващите организации и институции.

Координацията се оценява като се вземе предвид дали:

- ролите и отговорностите са ясно дефинирани;
- описанието на това как институциите ще работят заедно в случай на бедствие е недвусмислено;
- функциите в ОПЗБ са ясно описани;
- целите и задачите на ОПЗБ са в съответствие с целите и задачите на НСНРБ;
- заложените мерки в ОПЗБ са в съответствие с тези в Националния план за защита при бедствия.

Планът за защита при бедствия се преразглежда и актуализира най-малко веднъж на 5 години, след всяко въвеждане на съответния план, както и при промяна на нормативната уредба, свързана с изпълнението им. Актуализации на плана задължително се правят при организационни промени или промени в процедурите, както и при други събития, които оказват въздействие по изпълнението на плана и процедурите. ОПЗБ може да се преразглежда по всяко време от ОСНРБ, като може да бъде изменен, допълнен, отменен или заменен по реда на ЗЗБ.

За поддържане актуалността на ПЗБ, включително и на списъците на ресурсите, периодичността за преразглеждане и актуализиране на плана и начина за осъществяване на координацията, отговаря секретаря на общинския щаб.

На основание определените опасности и описание на рисковете, свързани с тях, които биха могли да окажат въздействие в Община Шумен са разработени следните планове:

- ✓ План за защита при земетресение;
- ✓ План за защита при наводнение;
- ✓ План за защита при ядрена или радиационна авария;
- ✓ План за защита при горски пожари;
- ✓ План за защита при снежни бури, снегонавявания и заледявания;

Раздел VIII.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1	Термини и определения.
Приложение № 2	Заповед на Кмета за създаване на щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия.
Приложение № 3	Списък на членовете на щаба за изпълнение на ОПЗБ.
Приложение № 4	Корекции на реки и брегозащитни съоръжения.
Приложение № 5	Водоснабдителна система.
Приложение № 6	Структура на ж.п. линии и съоръжения.
Приложение № 7	Форма на „Организационна структура за управление при бедствия“.
Приложение № 7а	Складове с препарати за растителна защита.
Приложение № 8	Технически характеристики на язовирите.
Приложение № 9	Списък на обектите от критичната инфраструктура.
Приложение № 10	Канализационни системи на Община Шумен.
Приложение № 11	Съоръжения на ВиК, попадащи в заливни зони на реки и язовири.
Приложение № 12	Списък на свлачищата в Община Шумен.
Приложение № 13	Оценка риска
Приложение № 14	Списък на обекти, представляващи строежи по чл. 137, ал. 1, т. 1, буква "г" или "д" от Закона за устройство на територията.
Приложение № 15	Списък на обекти за обществено обслужване с капацитет над 1000 места за посетители и лечебни заведения за болнична помощ, училища и детски градини, независимо от тяхната категория по чл. 137 ал. 1, т. 2, буква "д" от Закона за устройство на територията.
Приложение № 16	Разчет за временно извеждане и настаняване при наводнение.
Приложение № 17	Схема за ранно предупреждение и оповестяване на органите за управление
Приложение № 18	Ресурси за изпълнение на задачите при бедствия.
Приложение № 19	
Приложение № 20	Списък на постове за радиационно наблюдение
Приложение № 21	Списък на газ станции за зареждане на АГУ
Приложение № 22	Европейска макросейсмична скала.
Приложение № 23	План за защита при земетресение;
Приложение № 24	План за защита при наводнение;

Приложение № 25	План за защита при ядрена или радиационна авария;
Приложение № 26	План за защита при горски пожари;
Приложение № 27	План за защита при снежни бури, снегонавявания и заледявания;

ИЗПОЛЗВАНИ ДОКУМЕНТИ:

1. Закон за защита при бедствия.
2. Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия.
3. Указания за разработването и готовността за изпълнението на плановете за защита при бедствия – издадени от Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет.
4. Стратегия за развитие на Община Шумен 2014-2020 г.
5. БДС ISO 31000: „Управление на риска – принципи и указания“.
6. БДС ISO 31010: „Управление на риска – методи за оценяване на риска“.

СЪГЛАСУВАЛИ:

инж. Б. Тодоров

Зам.-кмет СЕ

Д. Димитров

Секретар на Община Шумен

РАЗРАБОТИЛИ:

Д. Узунски

Гл. експерт ОМП

Кр. Косев

Гл. специалист ПДЗН